

Stockholm

Kampsport

En utredning om lokalbehov och
utvecklingsmöjligheter hos
Stockholmsdistriktets kampsportsföreningar

Utredningen är genomförd av Sweco
på uppdrag av RF-SISU Stockholm

SWECO

RF-SISU STOCKHOLM

Kampsportens anläggningsituation

Vi visste att många idrottsföreningar i Stockholm har problem att hitta lokaler, planer, hallar och ytor att bedriva sin verksamhet i och på.

Men vi visste också att kampsporfsöreningar har en speciell situation. En situation som lett till att en betydande andel kampsporfsöreningar söker egna lokaler med liten eller ingen hjälp från kommunerna. Vi visste att kampsporten finns i industriområden, i källarlokalerna i köpcentrum och faktiskt också i en och annan särskilt byggd idrottshall. Att de rätt ofta står inför valet att snabbt hitta en ny lokal eller lägga ner verksamheten. Att kommunerna vill stötta dessa föreningar, men har ofta svårt att hitta en bra lösning.

Det vi visste fick oss att vilja veta mer. Vi beställde därför en utredning från Sweco.

Kampsporterna fördelas på sex specialidrottsförbund och massor av olika grenar, men att de har väldigt mycket gemensamt bekräftas av Swecos utredning.

Verksamheten bedrivs för det mesta i linje med strategi 2025. Kampsporterna är öppna för alla åldrar och kan ta emot nybörjare i alla åldrar. Här kan människor i vitt skilda åldrar och av olika könstillhörighet träna tillsammans hela livet. De kan göra det utifrån sin egen vilja och sina egna förutsättningar.

Kampsporten skapar möten och dialoger mellan människor från olika samhällsklasser och bakgrund.

Kampsporten gör det i ett brett spektrum av lokaler, från lokaler byggda för ändamålet till uppriktigt sagt undermåliga källarlokalerna där det finns mögel, ohygieniska duschar och obefintlig ventilation.

Det här begränsar föreningarnas möjligheter att utveckla sin verksamhet, det bidrar sannolikt

till att det är svårt att nå fler, att behålla de som redan är aktiva och framstå som ett attraktivt alternativ.

Kommunerna och kampsporten

Vi menar att kommunerna behöver skaffa sig en bild av hur kampsporten har det hos dem, oavsett om föreningarna är i en kommunal eller privat idrottslokal, och därefter agera för att skapa bättre möjligheter. Detta gäller också andra idrotter som kan ha liknande utmaningar och behov. Därför bör en sådan kommunal uppföljning beröra alla idrottsföreningar som har barn och ungdomsverksamhet. Det handlar om att barn och unga ska ha rätt till en trygg idrottsmiljö.

Det finns goda skäl till att kommuner, staten och regionerna engagerar sig i den ideella idrottsrörelsen. Idrotten är en mötesplats för människor med olika bakgrund, utbildning, könstillhörighet och ålder. Möjligheten att göra något tillsammans som man tycker är roligt och utvecklande stärker

>>>

>>>

banden mellan människor och i förlängningen samhället.

Därför är möteslokaler och omklädningsrum också viktiga utrymmen för föreningen. Även här lever idrottsföreningen, dess aktiva och ledare. Det är här medlemmarna umgås, utvecklar sig själva, föreningen och ledarskapet. Det är här de lär sig demokrati i praktiken.

Kampsportens roll i samhället

Intervjuerna med kommunala företrädare visar att kampsporten har högt socialt värde och när många som inte attraherats av andra idrotter. I många fall är dessa föreningar även samhällsaktörer som tar ett bredare ansvar för de aktiva. I dag understryker stadsplanerare att utformningen och förvaltningen av våra boende- och stadsmiljöer påverkar den upplevda tryggheten. Att kvarter med liv och rörelse i sig är en trygghetsfaktor. Genom att planera in lokaler och ytor på strategiska platser kan idrotten bli en ännu starkare kraft, rekrytera fler människor samt bidra till att skapa trygga och levande stadsmiljöer.

Med det sagt menar vi att idrottsrörelsen ska hjälpa till och bidra med att ta fram exempel på hur en kampsportslokal borde se ut och vad mer förutom en tränings- och tävlingsyta som borde finnas där.

I vårt distrikt är efterfrågan på lokaler och mark hög. Det medför höga kostnader.

Vi tycker att det är en vinn-vinn-situation för samhället att bygga mindre idrottsanläggningar inne i våra städer, i källare eller grundplan. Då finns idrottsföreningarna i vår boendemiljö, orsakar färre transporter, bidrar till en levande stadsmiljö på kvällstid och ökar därmed känslan av trygghet. Dessa mindre idrottsanläggningar kan vara för kampsport, dans, fäktning eller andra idrotter. Dessa idrottsanläggningar kan vara ca 400 kvadrat och innehålla en mindre idrottsyta, två omklädningsrum med två duschar i vardera och förrådsytor samt helst också en social yta.

Det skulle också medföra att kampsportföreningarna får en möjlighet att fortsätta hålla nere kostnaderna för sina aktiva. Utredningen visar att medlemsavgiften ökar om man är aktiv i en förening som håller till i en privat lokal.

Idrotten – gränsöverskridande mötesplats

Idrotten har som mål att alla ska vara välkomna. Genom att hålla låga avgifter bidrar kampsportsföreningarna till att den ambitionen är levande och inte bara vackra ord.

Idrottsföreningarnas ideella ledare tar ett stort ansvar genom att medverka till att skapa mötesplatser, gemenskap, en möjlighet till utveckling och att hjälpa barn och unga hitta sin plats i livet och samhället.

Beslutsfattare kan hjälpa dem genom att ta ett större ansvar för lokalfrågan.

FOTO: BILDBYRÅN

Swecos utredning

SAMMANFATTNING

Utredningen i korthet

Kampssport är en av de idrottsformer som växer mest just nu, speciellt bland unga flickor. I Stockholmsregionen finns idag 366 idrottsföreningar som utövar kampssport inom något av förbunden för boxning, brottning, budo- och kampssport, judo, karate eller taekwondo. Föreningarna har sammanlagt cirka 43 800 medlemmar, varav 28 900 är barn och unga mellan 7–25 år. Trots detta för kampssporten en undanskymd tillvaro jämfört med många andra idrotter, utanför kommunernas omsorg. Genom en enkätstudie och intervjuer med kampssportsföreningar samt intervjuer med kommuner i regionen har den här utredningen tittat närmare på lokalsituationen för regionens kampssportsföreningar och deras utvecklingsmöjligheter.

Resultaten från utredningen visar att en stor andel av regionens kampssportsföreningar bedriver sin verksamhet i bristfälliga lokaler som begränsar föreningarnas verksamhet och deras möjlighet att växa. Föreningar berättar om kalla lokaler med mögel, vattenskador eller obefintlig ventilation. Många föreningar tränar även i lokaler där de inte har tillgång till förråd för förvaring av mattor och skyddsutrustning som är nödvändigt för de flesta idrotters träning. Få föreningar har tillgång till mötesrum, kök och andra utrymmen som möjliggör en demokratisk föreningsverksamhet.

Osäkerhetsfaktorer

Ett antal kampssportsföreningar står helt utan lokal eller riskerar att bli uppsagda från sina lokaler. Detta innebär en stor osäkerhet för ledare, tränare och medlemmar och hotar föreningens verksamhet på lång och kort sikt. Flera föreningar med osäker lokalsituation upplever att de får ingen eller bristfällig hjälp från sin kommun. Andra föreningar upplever att de får ett nära och tryggt stöd av sin kommun – en relation som utvecklats under lång tid.

Idrotten är en viktig pusselbit

Kommunerna berättar att de ser ett stort värde av aktiva och välfungerade kampssportsföreningar och att idrotterna är en viktig pusselbit i kommunens strävan att erbjuda ett brett idrottsutbud som når alla medborgare. Kommunerna lyfter även fram kampssporten som en samhällsaktör som tar ett stort socialt ansvar för sina medlemmar. En bild som många föreningar också ger när de berättar om föreningens gemenskap och tränarnas sociala ansvar för sina medlemmar.

Inkludering, utveckling och jämställdhet

Utredningen sammanfattar att kampssporten behöver stöd av idrottsrörelsen och kommunerna för att kunna fortsätta växa och utvecklas. Att kampssporten gör just detta medför en stor vinst för samhället. Kampssporten är en idrott som erbjuder en inkluderande träningsmiljö där var och en utvecklas efter sin förmåga, kampssporten är en av Sveriges mest jämställda idrotter och föreningarnas verksamhet stöttar utövarna långt bortom träningslokalen.

Innehåll

Inledning	8	Kampssporten som mötesplats och samhällsaktör	37
Metod	9	Sammanfattning kampssporten som mötesplats och samhällsaktör	39
Avgränsningar	10		
Disposition	10		
Bakgrund	11	Kommunerna och kampssporten	40
Sex svenska kampssportsförbund	11	Kommunernas bild av kampssportens lokalbehov	41
Kampssport i Stockholmsregionen	12	Kommunernas kontakt med och stöd till kampssporten	42
Föreningarnas lokaler	16	Varför vill kommunerna se kampssporten växa? ...	45
Kampssportens hyresvärdar	17	Sammanfattning kommunerna och kampssporten ..	45
Kampssportslokalernas idrottsliga förutsättningar	22	Avslutande analys	46
Tillgänglighet i kampssportslokaler	25	Värdet av kampssport	46
Kampssportslokalernas storlek	27	Lokalen som möjliggörare för inkluderande idrott	48
När föreningarna blir uppsagda eller byter lokal	27	Framtidens lokalsituation för kampssporten	49
Sammanfattning föreningarnas lokaler	28	Kampssporten och Strategi 2025	50
Föreningarnas ekonomi	29	Swecos rekommendationer	54
Medlemsavgifter	30	Källförteckning	58
Hyresavgifter	31		
Statliga och kommunala bidrag	32		
Övriga inkomstkällor och utgifter	35		
Sammanfattning föreningarnas ekonomi	36		

Inledning

I Stockholmsregionen finns 366 idrottsföreningar som utövar kampsport. Föreningarna återfinns inom specialidrottsförbunden för boxning, brottning, budo- och kampsport, judo, karate och taekwondo. I föreningarna tränar runt 43 800 aktiva varav cirka 28 900 är mellan 7 och 25 år. Kampsporten står för 8 procent av det statliga lokala aktivitetsstödet (LOK-stöd) i regionen.¹

Trots detta ser RF-SISU Stockholm² i sitt arbete att kampsporten för en undanskymd tillvaro i jämförelse med många andra idrotter. Ofta tränar föreningarna i bristfälliga lokaler utanför kommunens omsorg. Andra stora inomhusidrotter bedriver nästan uteslutande sin verksamhet i anpassade lokaler som ägs och drivs av kommunerna. RF-SISU Stockholm ser att detta skapar en ojämlikhet och en stor problematik för många kampsportföreningar.

Ledare för kampsporten har historiskt varit vana att hitta sina egna lokallösningar. Det beror delvis på de traditioner som funnits inom vissa idrotter och de fördomar som finns mot kampsporten överlag. Kampsporten har också alltid varit flexibel i sina lokallösningar, och hittat sätt att få även de minsta och mest nedgångna lokaler att fungera. Men i takt med att kampsporten utvecklas och förändras som idrott och samhället runt omkring byggs om och förtätas förändras också kampsportens lokalbehov och förutsättningar. Idag står flera kampsportsföreningar i Stockholm utan lokal. Andra föreningar har långa köer av medlemmar som vill börja träna men som hindras på grund av platsbrist.

Kampsporten är en av de idrotter som växer mest just nu. I en uppföljning som Riksidrottsförbundet

genomförde 2016 av LOK-stödsstatistik utmärkte sig kampsporten som en av de idrotter som varit bäst på att locka nya, unga medlemmar under åren 2010–2016. Taekwondo-, Budo och kampsport- och Karateförbundet är alla i topp fem³ av de idrottsförbund, totalt 72 stycken, som växt mest under perioden. Kampsportsförbunden ökade sitt medlemsantal med 16–28 procent och ökningen bestod till största del av flickor. Centrum för idrottsforskning drar slutsatsen att de förändringar som sker i barn- och ungdomsidrotten under senare år i stor utsträckning handlar om idrotters kapacitet att locka just flickor.⁴ Även tävlingsmässigt utmärker sig kampsporten. Under de senaste åren har Sverige vunnit flera mästerskap i kampsporterna, både på dam- och herrsidan.

Den här utredningens syfte är att bidra till en ökad kunskap om kampsportens förutsättningar i Stockholmsregionen. Genom en enkät- och intervjustudie med kampsportsföreningar och intervjuer med kommuner i regionen presenteras en inblick i vilka lokaler kampsporten tränar i, hur lokalerna ser ut, vilka risker och möjligheter som finns kopplat till lokalerna samt hur idrottsrörelsen och kommunerna kan samverka för att skapa bättre förutsättningar för kampsporten. Utredningen vill inspirera kommunerna och idrottsrörelsen att utveckla sin samverkan för att fler stockholmare ska kunna träna och utvecklas inom kampsporterna.

Kampsportsutredningen har på uppdrag av RF-SISU Stockholm skrivits av Sweco med Karin Forss som uppdragsledare och rapportförfattare. Sanaz Charbaf och Magnus Björkström har deltagit i utredningsarbetet.

Metod

Den här utredningen har genomförts med en kombination av enkätstudie och samtalsintervjuer. Enkäten skickades ut via mejl från RF-SISU Stockholm till regionens föreningar. Information om enkäten gick även ut via kampsportens sex specialidrottsförbund.⁵ Ingen av enkätens frågor var obligatoriska att svara på, vilket innebär att svarsfrekvensen skiljer sig åt mellan frågorna. I slutet av enkäten hade föreningarna möjlighet att lämna ett längre fritextsvar vilket 70 föreningar gjorde. Totalt har 180 föreningar besvarat minst två frågor i enkäten, cirka 150 föreningar har svarat på majoriteten av frågorna. Av föreningarna som besvarat enkäten tillhör lite mer än hälften budo- och kampsportsförbundet som också är det största av de sex kampsportsförbunden.

Totalt genomfördes tolv intervjuer med idrottsföreningar, två föreningar från varje specialidrottsförbund. Föreningarna valdes ut av RF-SISU Stockholm i dialog med Sweco. Urvalet gjordes för att inkludera en geografisk bredd, olika lokalsituationer och olika storlek på föreningarna. Fem intervjuer gjordes med kommuner i Stockholms-

distriktet. I kommunerna har enhets-, förvaltnings- eller stabschef på idrott- och fritidsförvaltning, i en del fall tillsammans med föreningskonsulent eller liknande, intervjuats. I en av kommunerna intervjuades sakkunnig för idrott. Även urvalet av kommuner gjordes för att inkludera en geografisk bredd samt storlek på kommun.

Samtalsintervjuer är en metod som utgår från en intervjuguide med förbestämda frågor men där utvärderaren låter intervjun utvecklas utifrån svaren från respondenten. Intervjuerna med föreningar fokuserade på localsituationen men även på ledarskap, ekonomi, relation till kommunen samt värdegrundsfrågor. Intervjuerna med kommunerna fokuserade på anläggningsutbudet i allmänhet och för kampsporten i synnerhet, kommunens dialog med och stöd till kampsportsföreningar, kampsportens roll i kommunen (inklusive nyttjande av bidrag och projektmedel) samt kommunens syn på kampsportens möjlighet att utvecklas och växa som idrott i kommunen. Samtliga intervjuer genomfördes via telefon. Respondenterna i studien är anonyma.

>>>

Tabell 1: Föreningar som deltagit i enkätstudien

Förbund	Antal föreningar som besvarat enkäten	Totalt antal föreningar i distriktet	Procentuell andel föreningar som besvarat enkäten
Svenska Boxningsförbundet	9	28	32%
Svenska Brottningsförbundet	8	11	73%
Svenska Budo- och kampsportsförbundet	97	183	53%
Svenska Judoförbundet	10	19	53%
Svenska Karateförbundet	44	94	47%
Svenska Taekwondoförbundet	12	31	39%
Totalt	180	366	50%

⁵ Enkäten var öppen för föreningar att besvara i sju veckor.

¹ Enligt RF-SISU Stockholms uppföljning av deltagartillfällen

² RF-SISU Stockholm är Riksidrottsförbundets och SISU Idrottsutbildarnas distriktsorganisation i Stockholmsregionen

³ Tillsammans med Svenska Gymnastikförbundet och Svenska Konståkningsförbundet

⁴ Dartsch, C. Norberg, J. Faskunger, J (Ed) (2018)

>>>

Utöver dessa intervjuer har en längre samtalsintervju genomförts med RF-SISU Stockholms idrottskonsulenter för kampsport. Till utredningen har en referensgrupp bestående av ordföranden eller representanter från de sex specialdistriktsidrottsförbunden för kampsporten i Stockholmsdistriktet knutits. Referensgruppen deltog i ett analysmöte där studiens resultat presenterades och diskuterades i november 2019.

Materialet för studien kan både ses som stort och litet. Det är ett stort antal föreningar som besvarat

Avgränsningar

Kampsportsutredningen har fokuserat på lokaler för träningsverksamhet. Detta innebär att lokalsituationen för kampsportens tävlingar, graderingar

Disposition

Nedan följer en presentation av studiens resultat. Det första kapitlet ger en kort bakgrund till studien, det andra kapitlet handlar om föreningarnas localsituation, deras ekonomi och verksamhet. Detta följs av ett kapitel om kampsporten som mötesplats och samhällsaktör. Efter detta följer ett kapitel om kommunernas perspektiv, och relationen mellan kampsportsföreningarna och kommunerna. Det sista kapitlet är en analys av studiens

enkäten, samtidigt är föreningsverksamheten en komplex verksamhet med många lokala lösningar som är svåra att fånga i en enkätstudie. Utredarna är tacksamma för det stora antalet, utförliga, fritextsvar som ger en djupare bild av föreningarnas verksamhet. Även intervjuerna med föreningarna speglar en stor bredd av verksamhet. Antalet kommuner i studien är litet men resultaten av intervjuerna återspeglar en stor bredd i hur kommuner arbetar med idrottsfrågor och ger en samlad bild över de lokalutmaningar Stockholmsregionen står inför framöver.

uppvisningar, utbildningar och läger inte inkluderats i metodinsamling eller analys.

resultat i relation till kampsportens utvecklingsmöjligheter, samhällsvinsten av kampsport och idrottsrörelsens Strategi 2025. Analysen sammanfattas med Swecos rekommendationer till kommunerna, kampsportsföreningarna och idrottsförbunden. Sist i rapporten återfinns en referenslista med forskning och tidigare studier som använts i utredningen.

Bakgrund

Sex svenska kampsportsförbund

Kampsporten är en idrottsform som funnits världen över sedan urminnes tider. Till Sverige kom brottningen och boxningen först. De asiatiska kampsporterna började på allvar spridas till Europa efter andra världskrigets slut. Idrotterna har organiserats inom Riksidrottsförbundet och succesivt anslutit och omgrupperats under åren. Idag finns sex kampsportsförbund och inom förbunden ryms flera olika kampsporter och stilar. De sex förbunden är Svenska Boxningsförbundet, Svenska Brottningsförbundet, Budo- och kampsportsförbundet, Svenska Taekwondoförbundet, Svenska Judoförbundet och Svenska Karateförbundet.⁶ Nedan följer en kort presentation av de olika förbunden.

Svenska boxningsförbundet

Dagens moderna boxning kan härledas till slutet av 1800-talet då den delvis formaliserades som idrott. År 1919 bildades det Svenska boxningsförbundet. Förbundet organiserade amatörboxningen, vilket särskilde den ytterligare från proffsboxningen. Skillnaderna mellan stilarna är skyddsutrustning för tävlanden samt regler och poängräkning vid matcher. Boxningen har aldrig varit en stor sport i Sverige sett till antalet utövare, men den har varit desto mer populär som åskådarsport. Under tjuo- och trettioalet hade boxningen en storhetstid i västvärlden och i Sverige. Runt denna tid startade många av de boxningsklubbar som fortfarande är stora i Sverige. Under 60-talet fanns en intensiv debatt om boxningens skadeverkan vilket ledde till att professionell boxning förbjöds enligt svensk lag 1970. Amatörboxning är en olympisk idrott. Boxning tränas helst i en ring, inhägnad med rep och med ett madrasserat golv. Utövarna har skyddsutrustning och idrottskläder.

Svenska brottningsförbundet

Brottning är en gammal idrott med anor från de antika olympiska spelen, runt år 1000 f.Kr. Brottning är en olympisk idrott. Svenska brottningsförbundet startade 1909. Brottning delas upp i två stilar - Grekisk-romersk stil och fristil. Många föreningar erbjuder träning i båda stilarna men kvinnor tävlar endast i fristil. I Stockholmsområdet finns få föreningar som tränar fristil och följaktligen även få kvinnliga utövare av idrotten. Från och med 2004 kan damer tävla i brottning i de olympiska spelen. Brottning utövas på en mjuk matta där brottarna med olika intränade tekniker kopplar grepp och försöker få ner sin motståndare på mattan. Utövarna bär en brottardräkt och brottarskor.

Svenska Budo och kampsportsförbundet

När Budo och kampsportsförbundet grundades 1960 var judo den enda idrotten i förbundet. Under 60-talet anslöt andra traditionella japanska kampsporter, budo, och kampkonster från andra östasiatiska länder. Idag samlar förbundet 30 idrotter i 17 underförbund, till exempel Svenska Aikidoförbundet, Svenska Jujutsuförbundet, Svenska Muaythaiförbundet och Svenska MMA-förbundet.⁷ Träningsformerna och därmed lokalbehoven för idrotterna är olika. Sporter som aikido och kyudo tränas helst i total tystnad. Capoiera, kendo och naginata behöver förrådsutrymme för musikinstrument och vapen. Jujutsu och submission wrestling behöver mjuka mattor att falla på. MMA och muaythai kräver förrådsutrymme för skyddsutrustning, säckar och pads. För tävling krävs ringar eller burar och för träning krävs mattor. Utövarna bär allt från traditionella dräkter i de asiatiska kampsporterna, till shorts i muaythai och MMA.

>>>

⁶ Inom förbunden finns även underförbund för specifika idrotter

⁷ MMA står för Mixed Martial Arts

>>>

Svenska Taekwondoförbundet

Taekwondo betyder foten och handens väg och grundades i Korea 1955 med rötter i den japanska karaten. Taekwondo spreds i västvärlden under 60- och 70 talet och kom då även till Sverige. Svenska Taekwondoförbundet grundades 1997 och består av idrotterna Taekwondo och Hapkido. Taekwondo är en olympisk sport.

Träning och tävlingsmoment i Taekwondo och Hapkido är tul (mönster), matsogi (kamp), kross och självförsvarsuppvisning. Man tävlar individuellt och i lag. Taekwondo utövas helst på tunna mattor och kräver förråd för skyddsutrustning och pads. Utövarna bär en traditionell dräkt, dobok.

Svenska Judoförbundet

Judo betyder den följsamma vägen och grundades i Japan på slutet av 1800-talet. Det svenska judo-

förbundet grundades 1961, och även judo är en olympisk sport. Judo tränas genom olika moment av teknikutövning både stående och med olika kast och på matta med olika fasthållningar, vändningar eller kontrollgrepp. Träning och tävling kan utföras genom kata (mönster) eller kamp. Judo tränas på en mjuk matta, utövarna bär den traditionella dräkten gi.

Svenska Karateförbundet

Karate betyder den tomma handens väg och är ett mycket gammalt kamp- och självförsvarssystem som utvecklats i Japan men tros härstamma från Indien cirka 300 e.Kr. Karate kom till Sverige på 60-talet. Karaten är en olympisk gren men har ännu inte kommit med i det olympiska programmet. Karate tränas genom kata (mönster) och kumite (kamp). Karaten utövas helst på en tunn matta. Utövarna bär en traditionell dräkt och bälte.

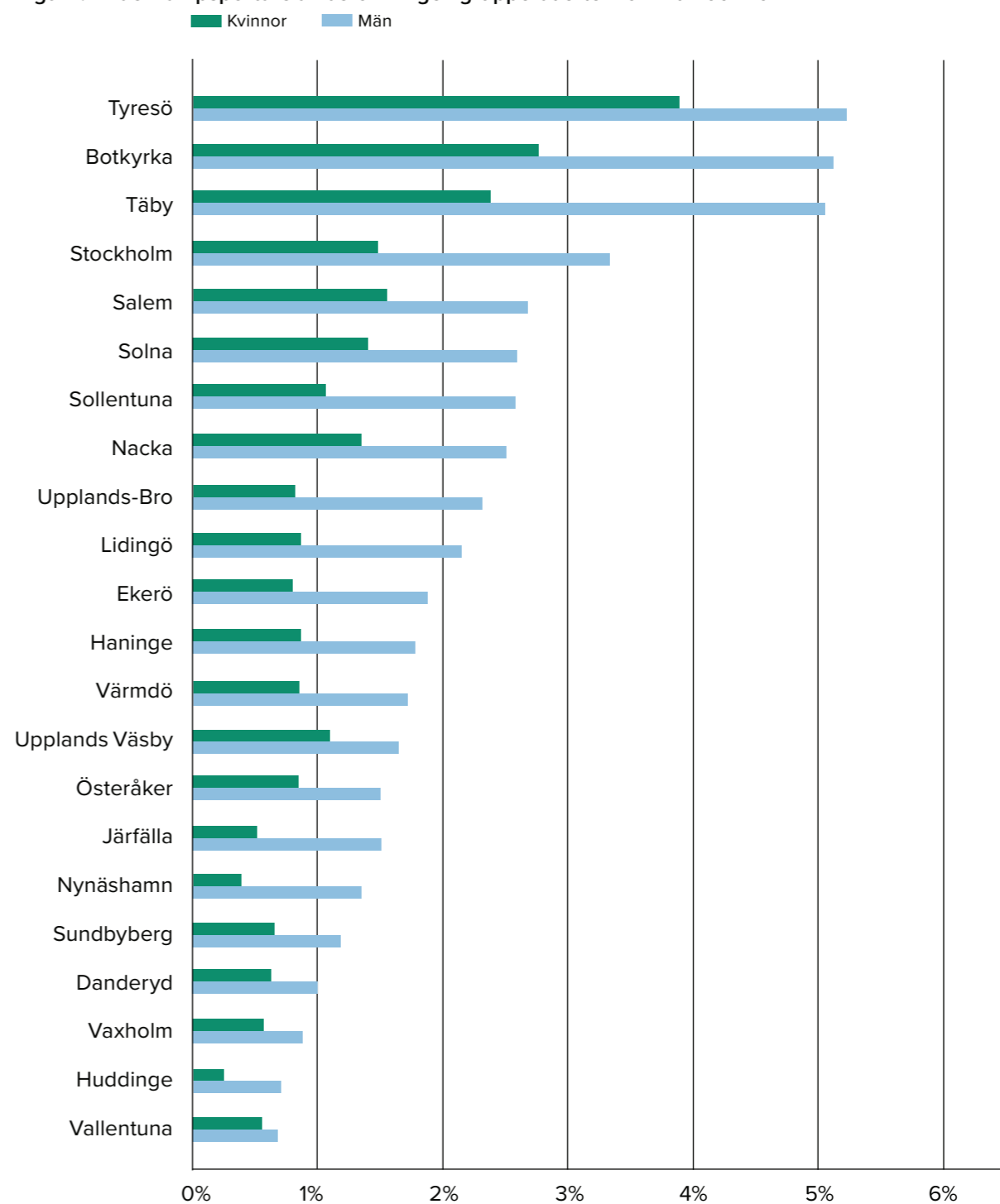
Kampsport i Stockholmsregionen

I Stockholmsregionen tränar fler än 43 800 personer kampsport (28 905 barn och unga), vilket kan jämföras med fotboll som har cirka 175 000 utövare i regionen (123 900 barn och unga). Av hela befolkningen i Stockholmsregionen tränar 2,1 % kampsport.⁸ Ungefär två tredjedelar av kampsportens totala antal utövare, 30 581 stycken, är under 25 år. Av dessa är 1 676 utövare under 7 år. Det innebär att 28 905 unga stockholmare är LOK-stödsberättigade.⁹ Jämfört med andra idrotter står kampsporten för cirka 8 procent av de LOK-stödsberättigade deltagartillfällena i Stock-

holmsregionen. Ungefär en tredjedel av utövarna i Stockholmsregionen är kvinnor.¹⁰

Flest kampsportare tränar i Stockholms stad, 21 050 utövare, följt av Botkyrka kommun med 3 256 utövare. Figur 1 visar kampsportsföreningarnas totala antal medlemmar per kommun relaterat till andel av befolkningen, grupperat efter kön. Notera att dessa medlemmar kan träna i annan kommun än den de bor i. Fördelningen är därför hypotetisk men ger en uppfattning om hur stor idrotten är i respektive kommun.

Flest procentuell andel kampsportare finns i Tyresö, Täby och Botkyrka. Figuren visar att könsbalansen följer samma mönster i majoriteten av kommunerna. Där fler män tränar kampsport, tränar även fler kvinnor kampsport. Undantaget är kommunen med minst andel utövare, Vallentuna. Där är könsfördelningen nästan jämlik.

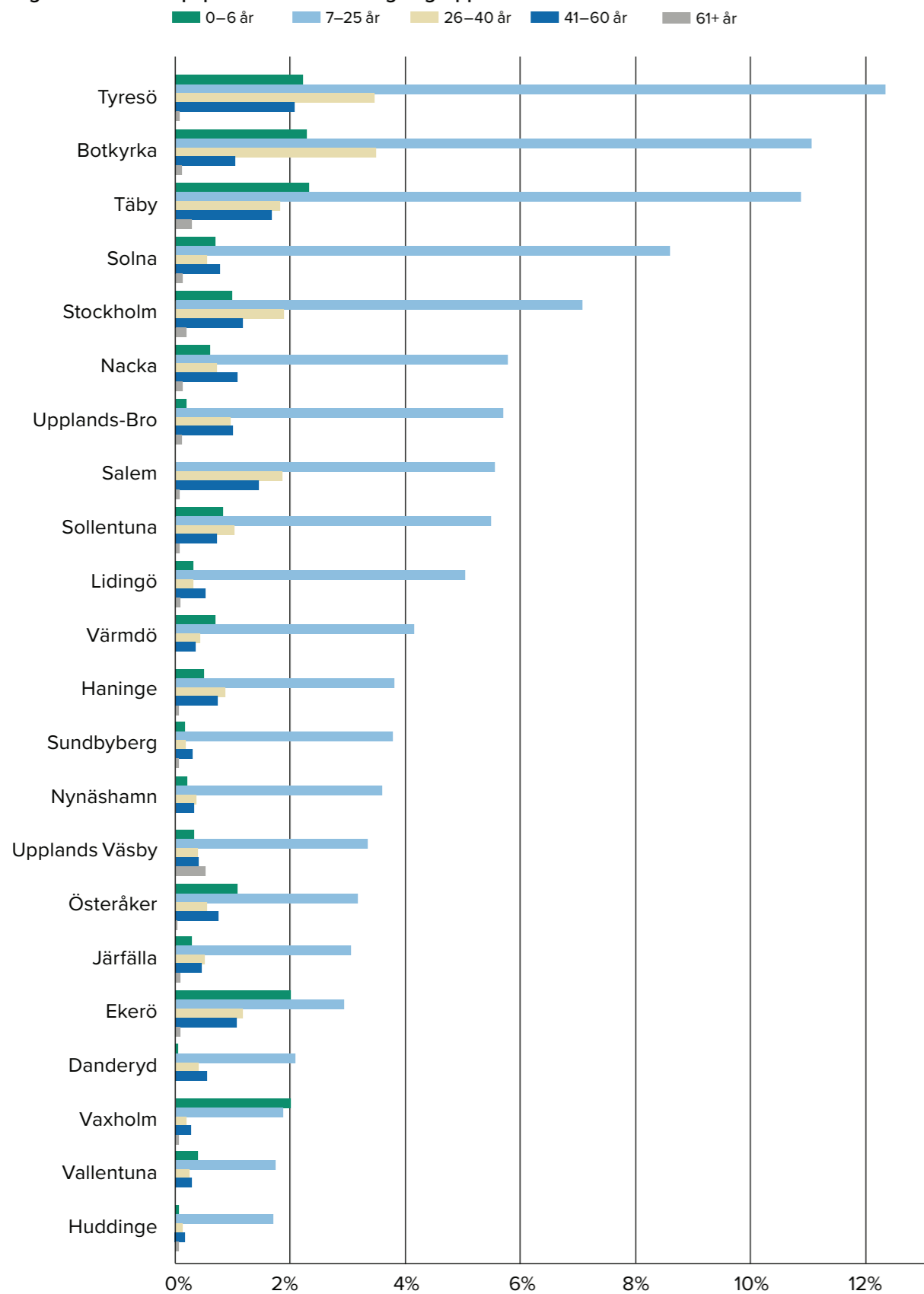
Figur 1: Andel kampsportare av befolkningen grupperat efter kommun och kön

⁸ Statistik från SCB:s befolkningsregister för 2018 och RF-SISU Stockholm

⁹ LOK-stöd kan sökas av varje idrottsförening, ansluten till något av de specialidrottsförbund som tillhör RF och som bedriver verksamhet för deltagare i åldern 7–25 år. LOK-stödet finns för att stödja föreningsdriven barn- och ungdomsidrott.

¹⁰ 13 182 utövare är kvinnor och 28 547 utövare är män.

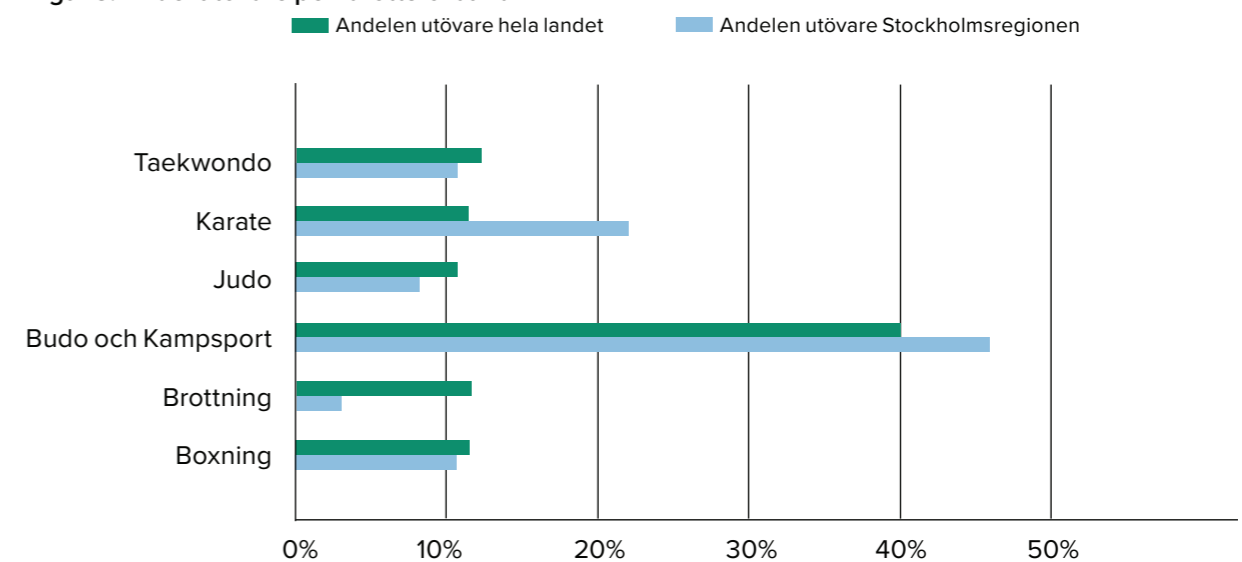
Figur 2: Andel kampsportare av befolkningen grupperat efter kommun och ålder

<<< Figur 2 visar kampsportsföreningarnas totala antal medlemmar per kommun relaterat till andel av befolkningen, grupperat efter ålder. Notera att dessa medlemmar kan träna i annan kommun än den de bor i. Utövare i åldersgruppen 7–25 år är störst i alla kommuner utom Vaxholm, där andelen utövare 41–60 år är något större. Upplands-Väsby utmärker sig med störst andel utövare över 61 år. Kommunerna med störst andel utövare, Tyresö och Botkyrka har både många utövare i åldern 7–25 år och i åldern 26–40 år.

Totalt finns det 366 kampsportsföreningar i Stockholmsregionen. Av dessa utövar majoriteten, 183 föreningar, någon av budo- och kampsportsidrotterna. Karaten har 94 föreningar, taekwondo 31 föreningar, judo 19 föreningar, boxningen 28 föreningar och brottning 11 föreningar. Figur 3 illustreras hur andelen av det totala antalet utövare fördelas på de olika förbunden. Som jämförelse redovisas andelen utövare per förbund i hela Sverige.¹¹ Figuren visar att karate och budo och kampsport har fler utövare i Stockholm än resten av landet, brottningen har betydligt färre. Övriga idrotter har något fler andel utövare i landet än i Stockholmsregionen.

Figur 3: Andel utövare per idrottsförbund

¹¹ Siffror hämtade från: Riksidrottsförbundet (2019), *Idrottsrörelsen i siffror*.

Föreningarnas lokaler

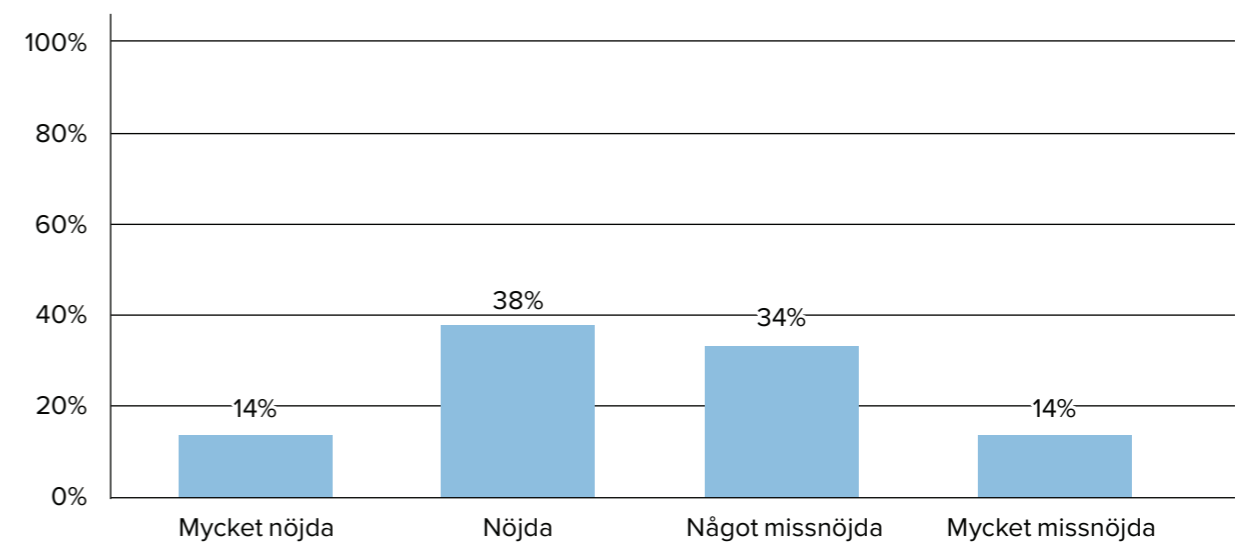

Kampsporfsöreningarna i Stockholmsregionen återfinns i ett stort antal olika lokaler. Träningen sker i allt från små källarlokalerna på Södermalm till ombyggda garage i Flemingsberg, kampsporfscentret i Upplands Väsby och skolidrottshallar i Jordbro.

Något fler än hälften av föreningarna som deltagit i studien är mycket nöjda eller nöjda med

sina lokaler, vilket illustreras i figur 4. 34 procent av föreningarna uppger att de är något missnöjda och 14 procent att de är mycket missnöjda. Fördelningen tyder på en stor skillnad bland föreningarna men säger inte så mycket i sig om hur lokalerna faktiskt ser ut och fungerar. Nöjdhetsgraden används senare i detta kapitel för att jämföra fördelningen av svar utifrån andra lokalfrågor.

Figur 4: Föreningarnas nöjdhetsgrad med sina nuvarande lokal/lokaler¹²

Kampsportens hyresvärdar

Av de kampsporfsöreningar som besvarat enkäten har fyra föreningar ingen lokal idag. En av dessa föreningar berättar:

”Vi har ingen lokal eller sponsor, vi kör våra träningar utomhus året runt på en dansbana. Vi tar med oss belysning på grund av att kommunen inte har fixat bra belysning där”.

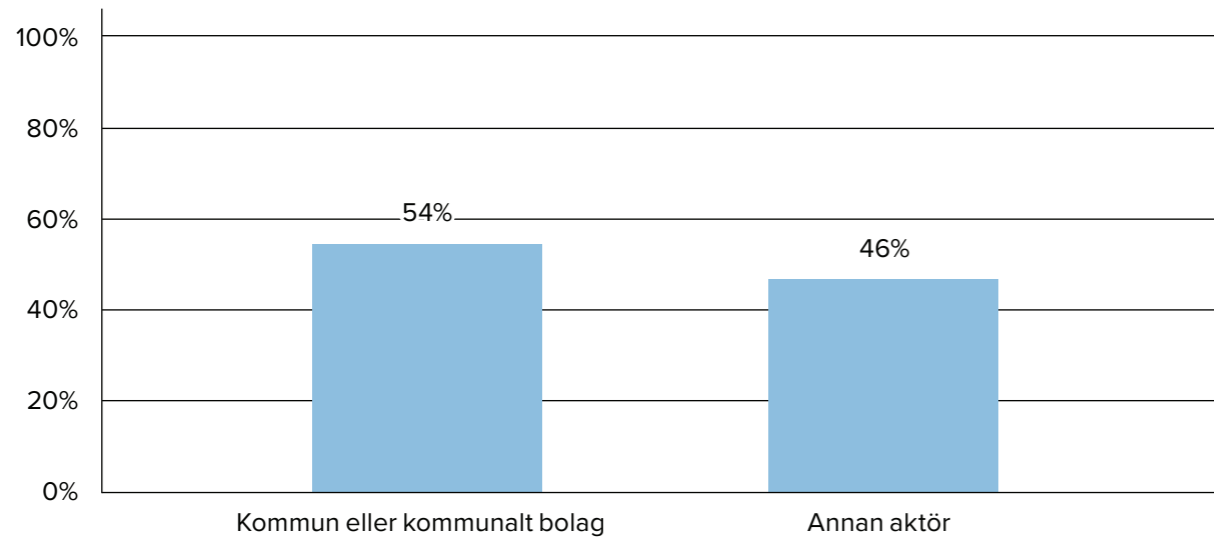
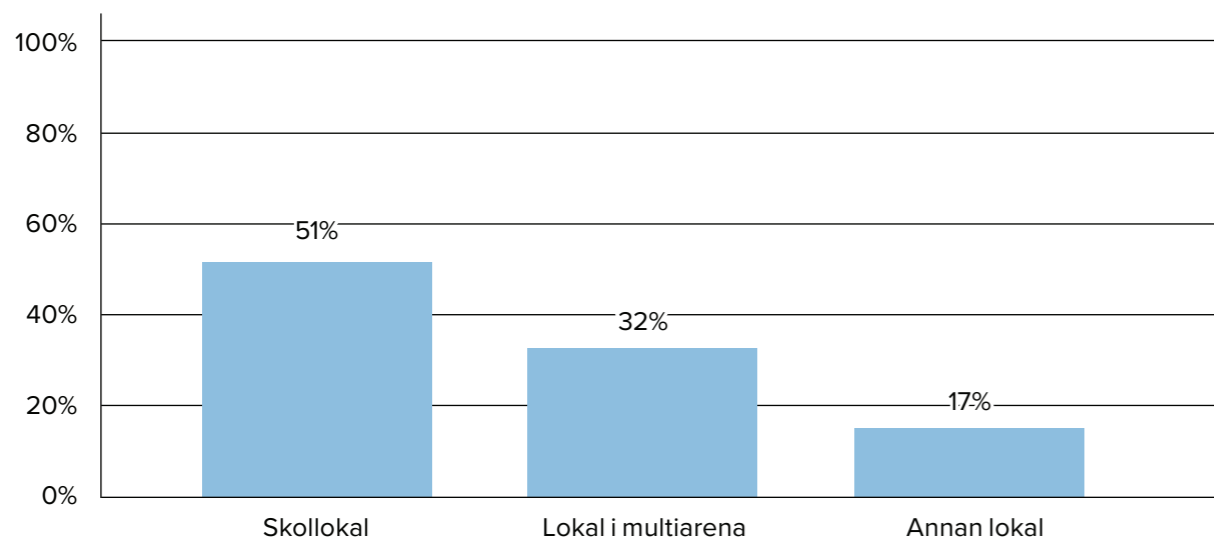
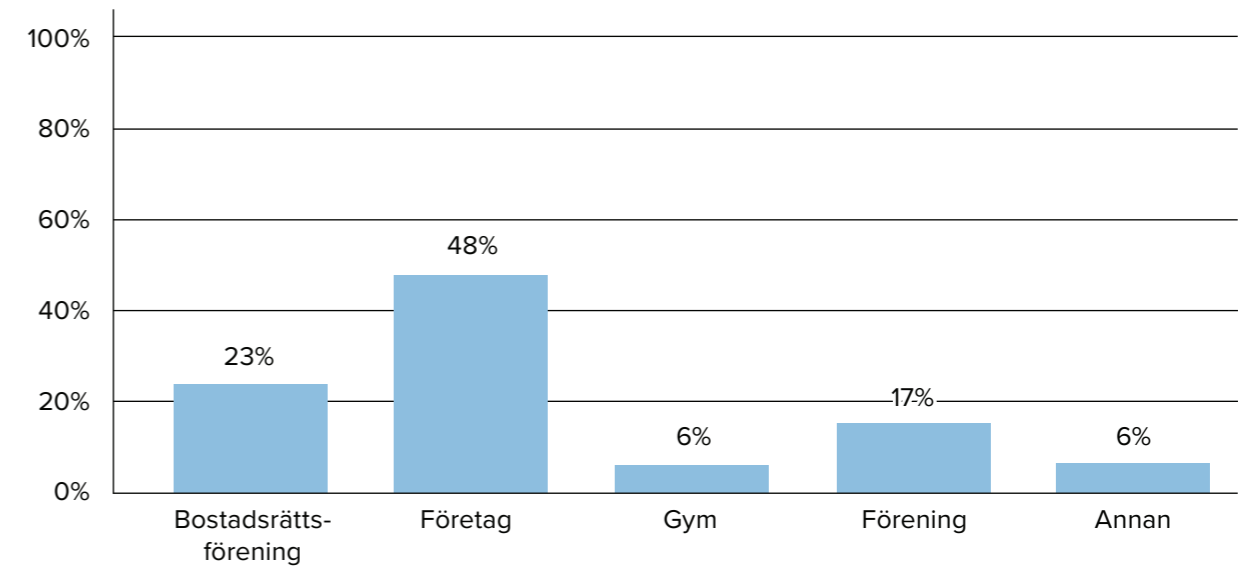
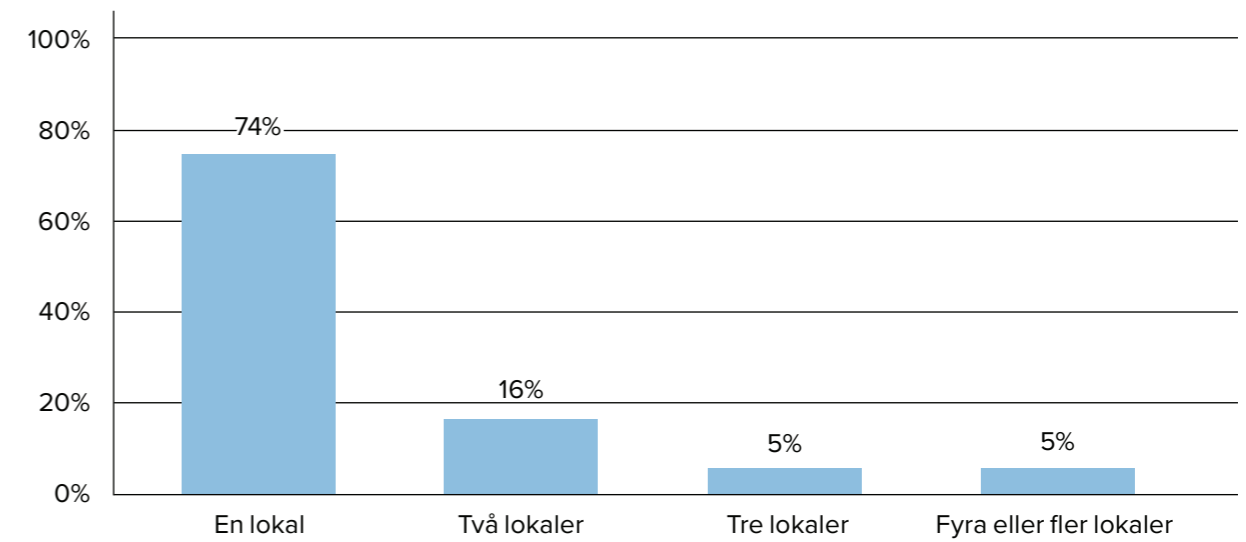
Av de föreningar som har en lokal är samtliga hyresgäster. Då det inte finns någon större studie av kampsportens lokalsituation i Sverige är det omöjligt att göra en nationell jämförelse, men enligt utredningens respondenter är förekomsten av föreningar som äger sin egen lokal större utanför huvudstadsområdet. Det är även rimligt att anta att de föreningar som äger sin egen lokal

har varit mindre benägna att svara på utredningens enkätstudie. Figur 5, 6 och 7 visar att av föreningarna med lokal hyr ungefär hälften lokalen av en kommun eller av ett kommunalt bolag och hälften av en annan aktör. Andra aktörer är framförallt företag men även andra föreningar, bostadsrättsföreningar och gym. Av de föreningar som hyr kommunalt är majoriteten inhysta i skollokaler följt av lokal i multiarena eller annan lokal. Figur 8 visar att de allra flesta föreningarna har sin träning huvudsakligen i en lokal, men drygt en fjärdedel av föreningarna är under en vanlig vecka i två lokaler eller fler.¹³ En förening berättar:

”Vi måste dela på verksamheten till annan lokal (en skola) då vi inte får plats i vår ordinarie lokal som delas med en annan förening”.

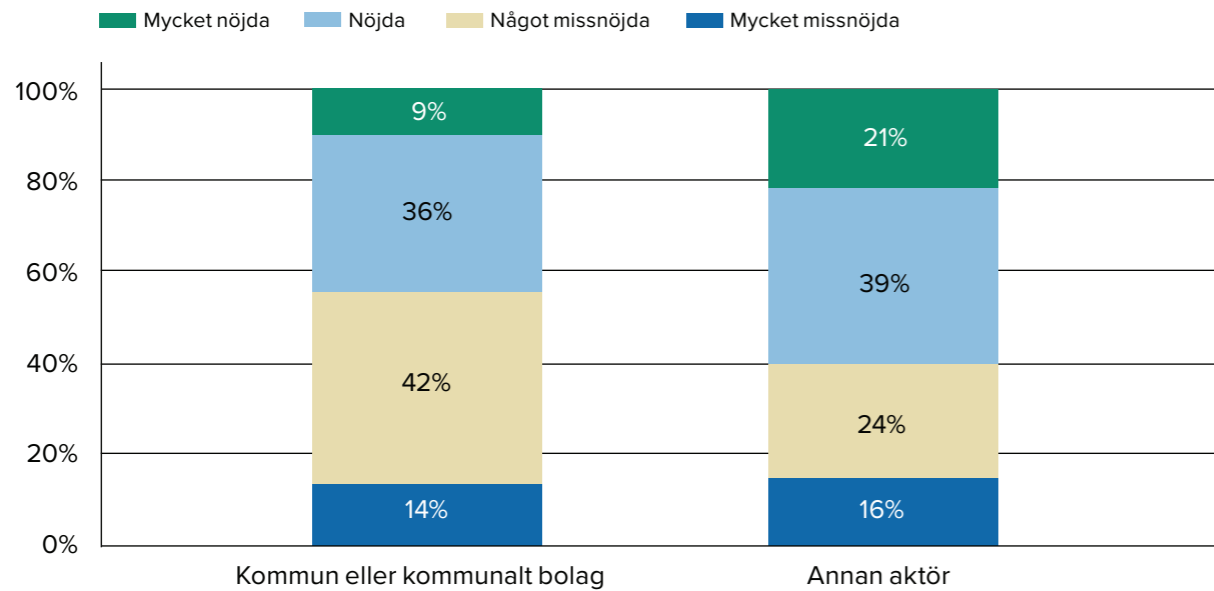
¹² Antal svar 152

¹³ I enkäten ombads föreningarna att besvara resterande frågor om lokalen utifrån deras huvudsakliga lokal.

Figur 5: Föreningarnas hyresvärd ¹⁴Figur 6: Lokalsituation för föreningar med kommunala hyresvärdar ¹⁵¹⁴ Antal svar 156¹⁵ Antal svar 82Figur 7: Hyresvärd för föreningar som hyr av annan aktör ¹⁶Figur 8: Antal lokaler föreningarna tränar i under en vanlig vecka ¹⁷¹⁶ Antal svar 72¹⁷ Antal svar 160

Figur 9 illustrerar hur nöjda föreningarna är med sin lokal grupperat efter vem deras hyresvärd är. Fördelningen visar att föreningar som hyr av annan aktör är betydligt nöjdare med sina lokaler än föreningar som hyr kommunalt. Av föreningarna som är i kommunala lokaler är 43 procent nöjda eller mycket nöjda medan motsvarande siffra hos de som hyr av annan aktör är 59 procent. Av de föreningar som angett att de är mycket nöjda är andelen 21 procent av de föreningar som hyr av annan aktör och bara drygt 8 procent av de som hyr i kommunala lokaler.

Figur 9: Nöjdhetsgrad med lokal grupperat efter typ av hyresvärd

I intervjuerna framkommer några möjliga förklaringar till att de som hyr kommunalt är mindre nöjda än de som hyr av annan aktör. Framförallt nämner föreningarna i kommunala lokaler att de inte har tillgång till nödvändiga utrymmen i anslutning till träningslokalen samt att städning och underhåll är mycket bristfällig. För mer om detta se nästa avsnitt. Ett annat problem är att kontakten med den som sköter drift av lokalen inte fungerar bra. En förening berättar att man hyr lokalen av fritidsförvaltningen och har kontakt med dem om verksamheten och dess utveckling. Den förvaltningen kan dock inte bistå föreningen med att åtgärda problem i lokalen då det är en annan förvaltning som ansvarar för drift och underhåll av lokalen. När lokalen blev vattenskadad och det fanns en möjlighet att restaurera den för att bättre passa föreningens behov gick det inte – fritidsförvaltningen var positiv, men de som skötte drift och underhåll sa att de endast kunde återföra lokalen till

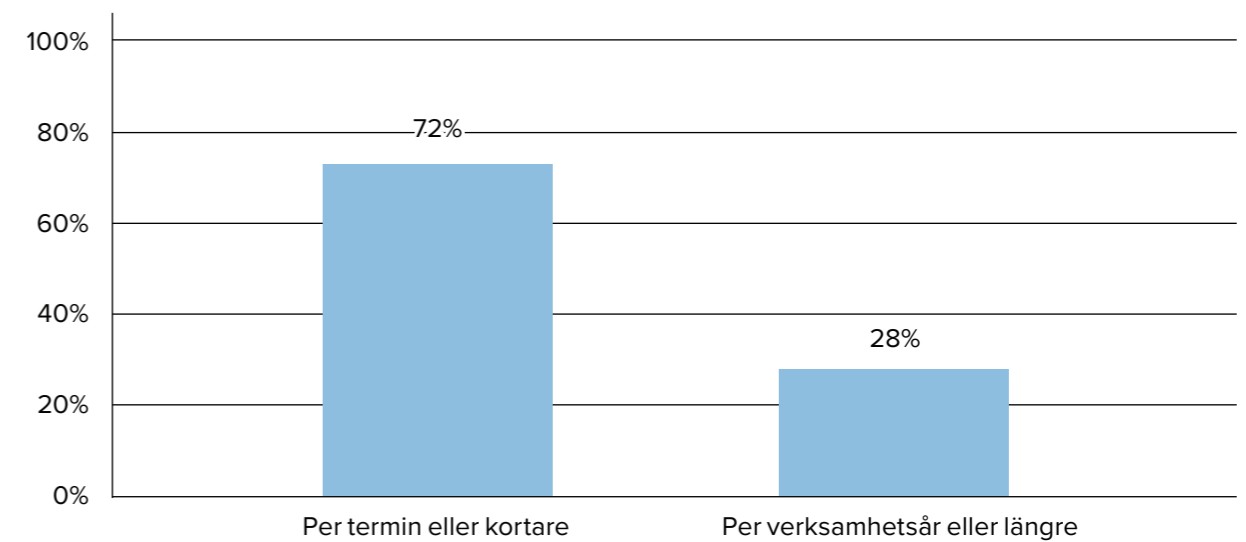
sitt ursprung. Föreningens önskan var att kunna sätta upp speglar, som man var villig att finansiera själv, och att lägga ut en matta på golvet.

Figur 10 visar vilken typ av hyresavtal föreningar som hyr kommunala lokaler har. Det vanligaste är att hyra tider per termin eller kortare, 72 procent har den hyrformen. 28 procent av föreningarna har ett mer långsiktigt avtal som sträcker sig per verksamhetsår eller längre. Flera föreningar som hyr kommunalt berättar att man behöver pussla med olika tider och flera hallar för att få verksamheten att gå ihop. För många föreningar innebär det en stor osäkerhet från termin till termin. Nya tider kan göra det svårare att hitta tränare till passen och en större osäkerhet för föreningens medlemmar som ibland reser långt till träningen. Figur 11 visar att de föreningar som hyr kommunala lokaler på kort sikt är betydligt mer missnöjda med sina lokaler än de som hyr kommunala lokaler på lång sikt.

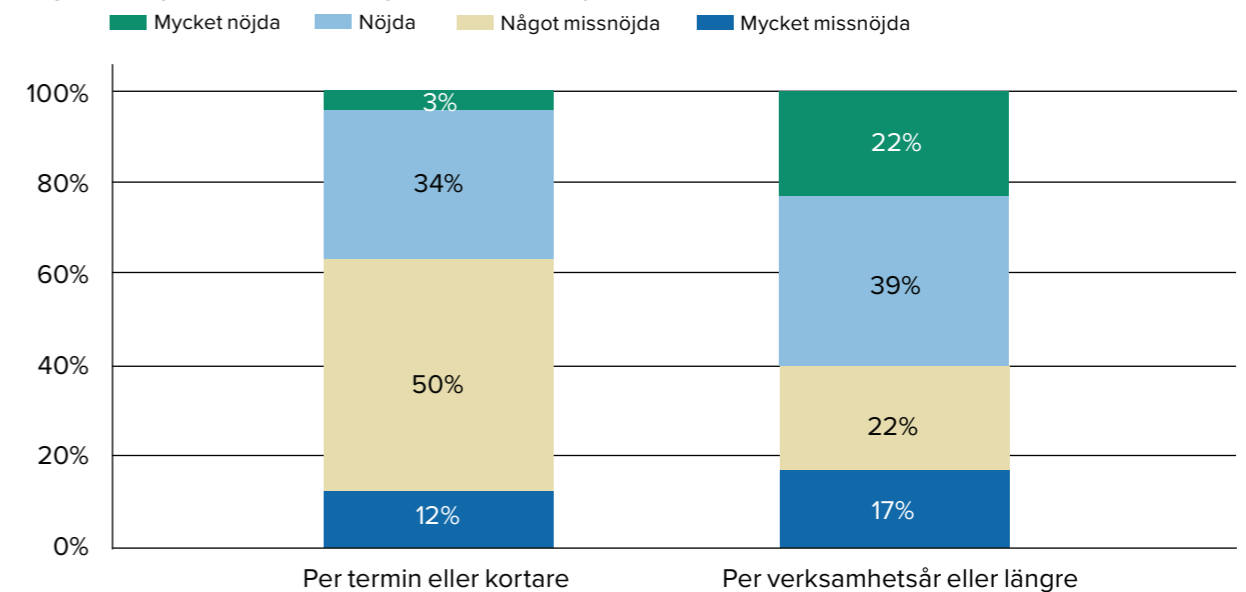
För vissa föreningar fungerar det mycket bra att hyra kommunala lokaler. De har ett gott samarbete med kommunen och aktören som ansvarar för drift och underhåll av lokalen, samt en bra relation till andra föreningar i lokalerna. En förening berättar:

”Med de förutsättningar som finns i kommunen, utifrån lokaler i kommunen och budget för nämnden, gör de ett fantastiskt jobb. Att de får ihop så att alla klubbar får relativt de tider de vill ha, det är ett under!”.

Figur 10: Hyresform för kommunala lokaler¹⁸

Figur 11: Nöjdhet med lokalen grupperat efter hyresavtal

¹⁸ Antal svar 82

Kampsportslokalernas idrottsliga förutsättningar

Figur 12 visar att två tredjedelar av föreningarna tränar i en lokal som är byggd för idrottsverksamhet medan en tredjedel inte gör det. Detta kan till exempel innebära att föreningarna tränar i ett ombyggt garage, en fabrikslokal eller en tidigare skol- eller kontorslokal. En förening som tränar i en ombyggd slöjdsal på en skola berättar att de har ett vattenläckage från taket som förstör föreningens mattor. Eftersom denna förening har ett rivningskontrakt har inte hyresvärden, ett kommunalt bolag, prioriterat att åtgärda problemen. En konsekvens av att föreningar tränar i lokaler som inte är byggda för idrottsverksamhet är, som för föreningen ovan, att material går sönder och slits. För andra föreningar kan lokalsituationen påverka medlemmarnas hälsa och säkerhet. Till exempel berättar en stor mängd föreningar i intervju- och enkätstudien om träningslokaler med mögel, kyla på vintern, dålig eller obefintlig ventilation, dålig belysning, icke-fungerande avlopp och bristande underhåll. En förening som hyr ett tidigare garage av en bostadsrättsförening berättar:

”Vi har svartmögel i taket men hyresvärden bryr sig inte om det”.

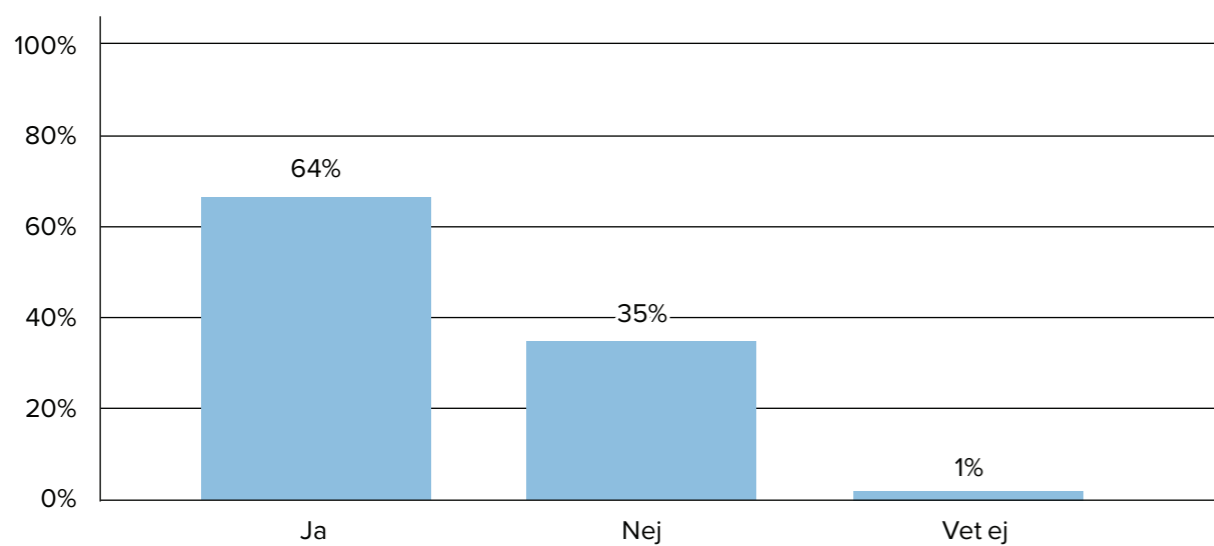
En annan förening berättar i enkäten:

”Klimatet i lokalerna är under all kritik, det är extremt varmt, syrefattigt och fuktigt vilket gör att vi ibland skojar om att vi håller på med Bikram-kampsport. Vi ställer oss kritiska till om lokalen ens är tillåten att använda men rädslan för att ett brukandeförbud skulle utfärdas och göra så att vi står helt utan lokal gör att vi drar oss från att utreda detta ordentligt”.

Även föreningar som nyttjar lokaler som är byggda för idrottsverksamhet har problem med till exempel temperatur. En förening som tränar i en skolidrottshall berättar:

”Från september till april är det svinkallt i lokalen, runt 11 grader. Vi är barfota och ska ha full kontroll på sparkarna; det är inte bra, det finns en stor skaderisk”.

Figur 12: Är föreningens lokaler byggda för idrottsverksamhet? ¹⁹

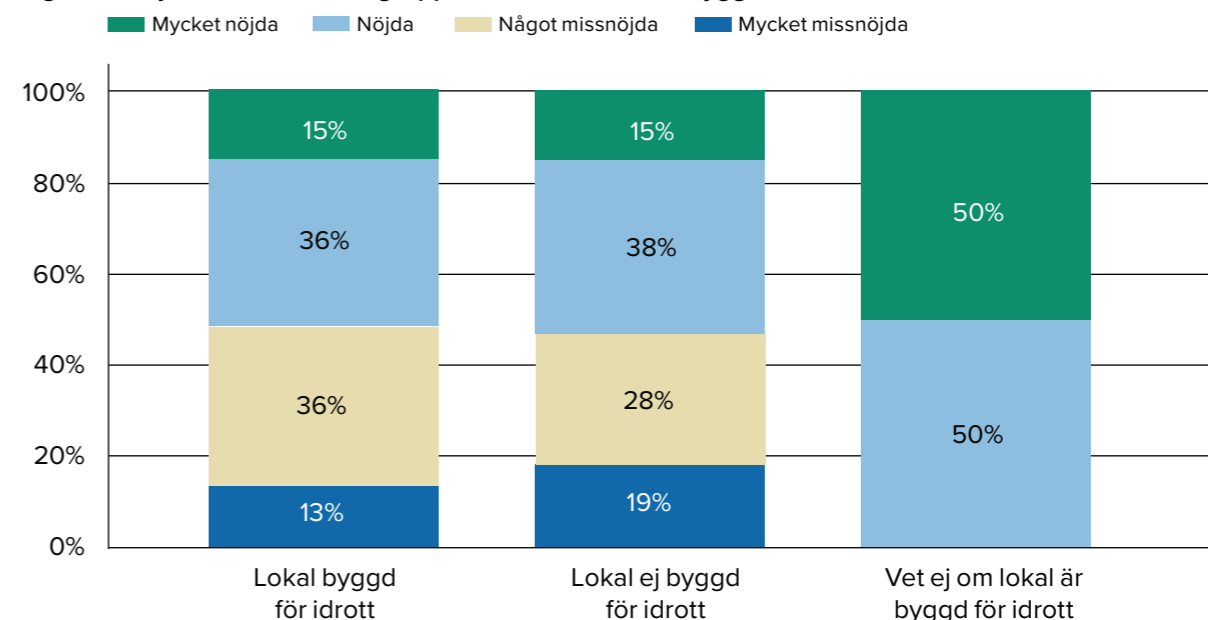

¹⁹ Antal svar 152

Samtidigt är flera föreningar som tränar i ombyggda lokaler mycket nöjda med sina lokaler, figur 13. Att man övertagit ett garage eller en annan lokal som hyresvärden har svårt att använda till något annat har inneburit att man fått göra lokalen till sin egen. Föreningen som har mögelproblem berättar:

”Vår lokal är perfekt förutom mögel. Vi får plats med det vi vill ha. Den är fyrkantig vilket gör att vi får in två ringar, och fortfarande kan löpa runt dessa. Vi har även en avdelning för ett gym som inte påverkar fyrkanten, formatet är väldigt bra för verksamheten”.

Figur 13: Nöjdhet med lokalen grupperat efter om den är byggd för idrottsverksamhet

Städning är ett stort problem för många föreningar, både de som hyr kommunalt och de som hyr av en annan aktör. En förening berättar:

”Lokalen är ofta smutsig när vi anländer, vilket inte blir hygieniskt för medlemmarna då vi tränar barfota och ligger mycket på golvet”.

Hur fräscha lokalerna är påverkar verksamheten. En förening berättar:

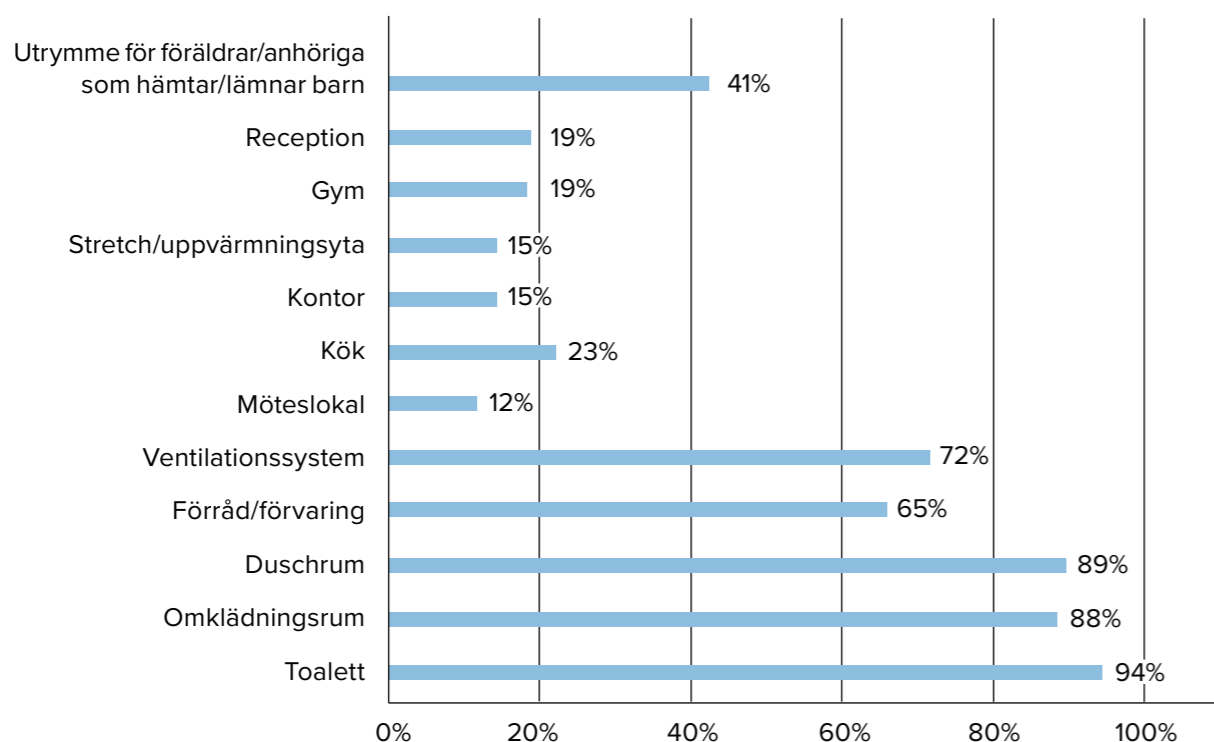
”Vi behöver kunna hålla klubben i ett sådant skick att medlemmar vill komma dit. Det är inte som förr, en kampsportslokal ska inte vara skitig och svettig. Förändring skedde för 10–15 år sedan. Man märker det på de som kommer och tränar, de är noggranna med rätt kläder – så var det inte förr.”

En hög ljudnivå i lokalerna är något som flera föreningar lyfter som negativt, framförallt de östasiatiska kampsporterna. En aikidoförening berättar:

”Vi delar lokal med ganska ’ljudliga’ sporter och det är väldigt svårt att hjälpa barnen att koncentrera sig på vår träning när det spelas ljudlig musik och sparkas och skriks på mattorna runtomkring.”

Majoriteten av föreningarna tränar i lokaler som på olika sätt har brister. Figur 14 visar vilka utrymmen som finns i de lokaler som föreningarna tränar i. Viktigt att notera är att sex procent av föreningarna inte har en toalett i lokalen, att 18 procent av föreningarna inte har ett ventilationssystem i sin lokal, och att 12 procent inte har något omklädningsrum. Av de föreningar som har omklädningsrum har sju föreningar endast ett omklädningsrum. En förening berättar:

”Vi har inget duschrum för tjejer. Eller det finns ett superdåligt, men det är ingen som använder det. Tjejerna har ett skynke som de byter om bakom. De flesta går hem och duschar, killar med”.

Figur 14: Idrottsliga utrymmen i föreningens lokal ²⁰

En idrottslokal är mycket mer än endast ett utrymme för träning. I intervjuerna har föreningarna berättat om hur deras drömlokal ser ut och vilka utrymmen som är nödvändiga för att bedriva föreningsverksamhet. För en stor majoritet av kampsporterna krävs ett förråd eller ett förvaringsutrymme i direkt anslutning till lokalen. Där förvaras mattor, säckar, pads, skydd, vapenredskap, musikinstrument och annan utrustning som används på varje träning. Här är speciellt mattor och skyddsutrustning viktigt eftersom det minskar risken för skador. I figur 14 ser vi att endast två tredjedelar av föreningarna har tillgång till ett förråd eller förvaring. En förening som tränar i en idrottshall utan förråd berättar att tränarna förvarar mattor och annan utrustning i bilen och bär mattorna fram och tillbaka mellan parkeringen och idrottshallen varje träning. För verksamheten betyder det att en tränare med körkort måste vara närvarande vid varje träning – vilket försvårar verksamhetsdriften. Flera föreningar berättar om liknande

situationer där mattor och annan utrustning bärs fram och tillbaka mellan träningslokal och bil eller förråd.

En förening berättar:

”Vi behöver lägga ut och ta in 150 kvm mattor varje gång vi tränar och det tar värdefull träningstid”.

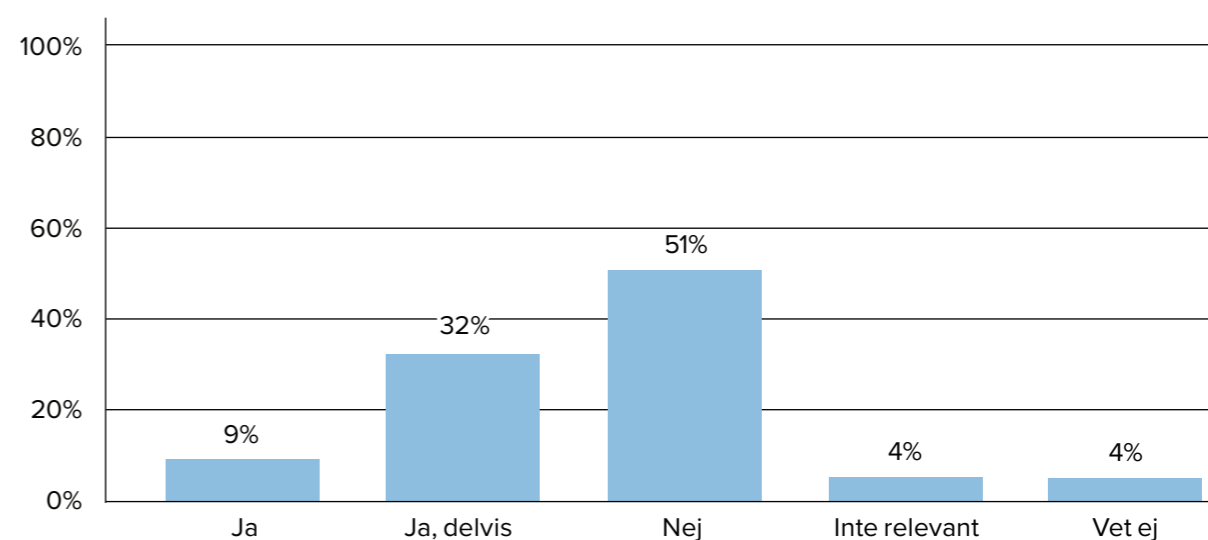
Föreningarna vill gärna ha en uppvärmningsyta för stretching före och efter träning och ett litet gym för att kunna erbjuda sina medlemmar den styrke-träning som behövs för idrotten. Idag har endast 15 procent (uppvärmningsyta) respektive 19 procent (gym) av föreningarna den typen av ytor. För att bedriva föreningsverksamhet är utrymmen som en möteslokal, kontor och ett kök viktiga för att möjliggöra för en demokratisk och funktionell verksamhet. Även den typen av ytor har väldigt få föreningar tillgång till. En förening berättar att deras kök innebär att de kan sälja fika under graderingar och uppvisningar till föräldrar och att föreningen kan använda lokalen vid terminsavslutningar och andra sociala tillställningar. ²¹

²⁰ Antal svar 150

²¹ Vid en gradering testas utövarnas färdigheter och de graderas från ett bälte till ett annat

Tillgänglighet i kampsportslokaler

Figur 15 visar att 51 procent av föreningarna tränar i lokaler som inte är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. 32 procent av föreningarna uppskattar att lokalen är delvis tillgänglig och nio procent uppger att lokalen är tillgänglig.

Figur 15: Lokalernas tillgänglighet för personer med fysisk funktionsnedsättning ²²

Kampsporten är överlag en mycket inkluderande idrott för personer med funktionsnedsättning. Flera föreningar berättar om att man har personer med neuropsykiatriska, intellektuella och fysiska funktionsnedsättningar som deltar i träningen tillsammans med övriga medlemmar. Flera föreningar har eller har haft riktade träningstillfällen för personer med funktionsnedsättning, till exempel en grupp för utövare med Parkinsons sjukdom. Andra grupper har bestått av exempelvis rullstolsbundna och synskadade utövare.

En förening berättar att man fick stöd från kommunen för att tillgänglighetsanpassa lokalen. Detta innebär att man tog bort trösklar och byggde en ramp in till lokalen. En kommun berättar om en kampsportförening som har en träningsgrupp för personer med fysisk funktionsnedsättning. Träningen och graderingarna anpassas utifrån indivi-

dernas förutsättningar. En utövare med en grav funktionsnedsättning klarade till exempel sin gradering genom att vända sig från rygg till mage själv. En annan förening berättar om en träningsgrupp för personer med intellektuell funktionsnedsättning, där en pojkes läkare ringde upp tränarna då hen var så imponerad över vilken utveckling i pojkens mentala och fysiska hälsa träningen hade inneburit. I en annan förening tränar två personer med Downs syndrom. Ledarna berättar:

”De hänger med utifrån sina förutsättningar i sammanhanget. Det finns inga krav på att nå några mål för att vara med. Vi har inget ’du får inte spela på lördag om du inte var med på träningen i onsdags’. Vi säger inte att någon är för dålig för att tävla – alla får hänga med. Skönt på det sättet – vi har inga lag som ska fungera på något sätt.”

²² Antal svar 152

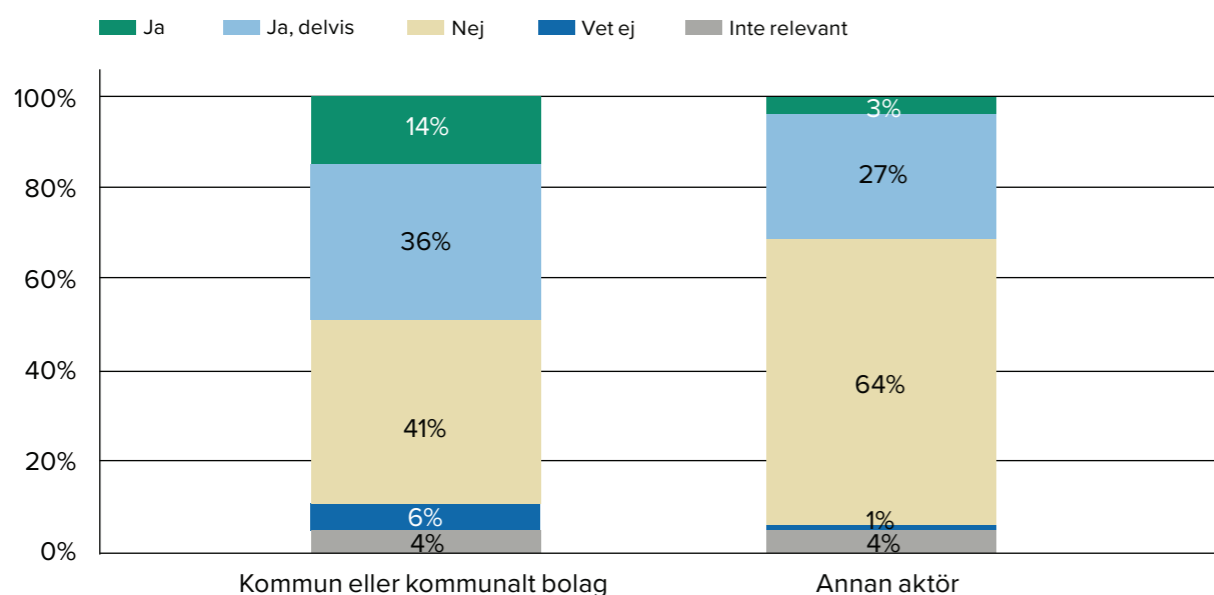
Flera föreningar berättar att de skulle vilja arrangera mer verksamhet för och med personer med funktionsnedsättning, men att det inte är möjligt på grund av lokalens bristande förutsättningar. Föreningarna nämner även bristen på tränare som en anledning till att verksamhet för personer med funktionsnedsättning inte går att arrangera. En förening berättar:

”Jag har gjort lite försök och haft kontakt med handikapprådet. De var positiva till något men det

fanns ingen större drivkraft. Vi har mycket allihop, orkade inte själv. Vi skulle behöva en person som var dedikerad i föreningen och drev det”.

I en jämförelse mellan föreningar som hyr kommunalt respektive de som hyr av annan aktör framgår att fler kommunala lokaler är helt eller delvis tillgänglighetsanpassade, vilket illustreras i figur 16.

Figur 16: Lokalens tillgänglighet för personer med fysisk funktionsnedsättning grupperat efter typ av hyresvärd

Kampsportslokalernas storlek

Majoriteten av föreningarna i intervjustudien uppger att de tränar i lokaler som är för små för dem. Svaren i enkätstudien visar att den minsta kampsportslokalen är 15 kvm och den största 1000 kvm. Både median och medelvärdet för lokalens storlek är 200 kvm. Det är jämförelsevis ungefär lika stort som en tennisbana. Flera föreningar har dock lokaler med pelare som gör att lokalen bryts av.

Små lokaler påverkar både befintlig träning och begränsar föreningarnas möjlighet att växa. Då kampsport är mångfacetterad både inom de olika idrotterna och mellan träningsmomenten inom en idrott går det inte att ge några exakta mått på hur stor en hall måste vara (i jämförelse med standardmått för en fotbollsplan eller ishockeyrink). Hur stora träningsgrupper en förening kan ha varierar också mellan idrotter och individuella föreningar.

Något som flera föreningar vittnar om är att de flesta kampsporter lämpar sig bra för stora träningsgrupper. Disciplinen och uppställningen under träningen gör att en tränare kan leda en stor grupp samtidigt även om dessa är barn. I intervjuerna berättar föreningar att man vill växa och en del föreningar har även långa kölistor med framförallt barn och unga som vill börja träna i föreningen. På grund av att lokalerna är så små kan föreningarna dock inte ta in fler medlemmar. Detta beskriver några föreningar som ett problem för verksamheten på lång sikt. Föreningarna berättar att man upplever att kommunerna ser och prioriterar stora föreningar, till exempel när man delar ut bidrag och fördelar halltider. Därför vill föreningar växa medlemsmässigt för att få en ”högre röst” i kommunen. De små lokalerna förhindrar detta.

När föreningarna blir uppsagda eller byter lokal

Flera kampsportsföreningar i Stockholmsregionen har en mycket osäker localsituation. Ett antal föreningar är uppsagda från sin lokal eller riskerar att bli det inom en snar framtid. Utredningen finner flera anledningar till varför så är fallet, anledningar som ser olika ut beroende på vem hyresvärderna är. För föreningar som hyr av bostadsrättsföreningar finner studien tre övergripande förklaringar. För det första tror många föreningar att de blir uppsagda för att bostadsrättsföreningen vill hitta en hyresgäst som kan betala en högre hyra. För det andra uppger föreningar att bostadsrättsföreningar är misstänksamma mot deras verksamhet och har fördomar mot kampsport. För det tredje har Skatteverket ändrat momsregler för att hyra ut till föreningar vilket innebär att Bostadsrättsföreningar anser sig ta en större risk om de hyr ut till idrottsföreningar – och det blir dyrare för föreningarna. Ofta anges en kombination av dessa anledningar när föreningarna blir uppsagda.

Two föreningar som bedrivit eller bedriver sin verksamhet i Stockholms innerstad och som blivit uppsagda av sin hyresvärd, en bostadsrättsförening, har intervjuats för utredningen. Båda föreningarna berättar att uppsägningarna skötts väldigt dåligt av bostadsrättsföreningarna och att mycket bristfällig dialog och rena lögnen om att föreningarna misskött

lokalen förekommit. Kampsportsföreningarna som hyr privat är beroende av en god relation och en fungerande dialog med sin hyresvärd. Vill hyresvärderna säga upp en förening sätts föreningen i en mycket svår sits. En av föreningarna berättar:

”Förra året hade vi 500 medlemmar. Nu hyr vi in oss hos andra klubbar och har tappat 50 procent av våra medlemmar. De som har lokalerna tar ju såklart de bästa tiderna. Vi har tappat hälften av våra tränare”.

Båda dessa föreningar har byggt upp sin verksamhet i bostadsrättsföreningarnas lokaler under mycket lång tid. Att föreningarna tvingas flytta riskerar hela verksamheten. Båda föreningarna som blivit uppsagda upplever att de inte fått någon hjälp av kommunen och att det är i princip omöjligt att hitta en ny lokal till en rimlig kostnad i Stockholms innerstad.

Även föreningar som hyr i kommunala anläggningar riskerar att förlora dem med kort varsel. Flera av de idrottsanläggningar som byggdes under byggvågen på 60- och 70-talen behöver nu renoveras. Flera Stockholmskommuner växer också kraftigt befolkningsmässigt vilket innebär att nya anläggningar byggs om och föreningar omfördelas i lokalerna. Två föreningar som intervjuats för studien berättar att de måste flytta från de skollokaler som de hyr

>>>

idag då skolorna växer och behöver ytan till sin undervisning.

De föreningar som tvingas flytta från en kommunal lokal uppger att de får visst stöd från kommunen men att det är bristfälligt. Till exempel har en kommun sagt att ”om vi hittar en lokal säger vi till men det är jättebra om ni hittar lokal själva”. Det är även svårt för föreningar att hantera osäkerheten som en flytt innebär. De upplever att kommunen inte kan lova något när det kommer till hur stort anläggningsstöd föreningen kan få i en ny lokal eller om kommunen kan ge bidrag för flytt. Det innebär en stor ekonomisk otrygghet för föreningarna under flyttperioden. Ett byte av lokal innebär alltid en osäkerhet för en förening. Speciellt om man behöver flytta till lokaler som är belägna någon annanstans i kommunen. Föreningar som har många barn och unga som medlemmar är beroende av att deras medlemmar kan ta sig till lokalen med kollektivtrafik. För föreningar som har bedrivit sin verksamhet i innerstaden är det mycket viktigt att finnas kvar där då medlemmar reser från förortsområden i både norr och söder för att komma till träningen.

En förening berättar att kommunen vill att föreningen flyttar från en centrumlokal i en förort till en lokal i ett industriområde:

”Våra medlemmar skulle få ta först pendeltåg och sen en buss som stannar 800 meter ifrån lokalen. De måste sen gå igenom ett industriområde utan

Sammanfattning föreningarnas lokaler

Sammanfattningsvis ger enkätstudierna och intervjuerna en bild av att en stor andel av kampsportsföreningarnas verksamhet i Stockholmsregionen bedrivs i bristfälliga lokaler som begränsar föreningarnas verksamhet och deras möjlighet att växa. Att många föreningar trots detta är mycket nöjda eller nöjda med sina lokaler kan bero på att anpassningsförmågan hos föreningarna är stor och att kraven från föreningarna inte är så höga. I intervjuerna berättar föreningar som befinner sig i bristfälliga lokaler att man trots allt är nöjd, vilket framförallt beror på att man varit i lokalen länge och kunnat göra den till sin egen och att man kan utnyttja den som man vill och låta sina medlemmar uppehålla sig i lokalen före och efter träningar. Faktorer som

trottoarer, det är inte anpassat för barn. De kan inte komma och gå själva till träningen”.

Föreningen berättar även att flytten skulle innebära att man kom ifrån det förortscentrum där man är en så viktig del av samhället. De berättar;

”Det är välkänt utifrån våra egna erfarenheter och forskning att idrott behöver finnas tillgängligt i närområden. Annars är det svårt med dagens livsstil att komma till och träna. Och man vill kunna låta barn gå själva till idrottsutövning. I vårt område fanns ingen idrott förut, vi har startat här och vuxit jättemycket. En stor anledning att vi vuxit är att vi har varit på plats och är tillgängliga och har öppet för alla. När vi bedriver verksamhet här utgår vi från att många som tränar och är coacher kommer från området och känner till behoven där. Vi kan anpassa verksamheten – området känner igen oss och vet vad vi står för. Man anpassar sig till oss och följer våra regler... Vår dröm är att ha en fantastisk fin lokal med glasfönster i områdets center, alla skulle kunna se träningen. Det skulle vara fantastiskt fin reklam för integration.”

Fler föreningar drömmer om en lokal som bidrar till att idrotten generellt och kampsporten specifikt syns i staden. En annan förening berättar,

”Vi (samverkansorgan för idrott) har en vision och har lagt fram ett förslag om en multiarena. Två våningar i botten för idrott och gärna fyra – fem våningar för kontor ovanför det”.

framstår som genomgående viktiga för att vara nöjd med sina lokaler är tillgång till mattor, förvaringsmöjligheter, möjligheten att vara i en lokal långsiktigt och möjligheten att nyttja lokalerna ofta.

Ett byte av lokal innebär en stor osäkerhet för en idrottsförening. Föreningen drivs oftast av personer som arbetar ideellt och all dialog med hyresvärdar, kommunala tjänstemän och politiker sker på bekostnad av tid som ledarna hade kunnat lägga i verksamheten. Framförhållning och en tydlighet från kommunen och andra hyresvärdar torde underlätta processen avsevärt. Flera föreningar berättar även att de inte hade klarat av eller orkat med flytten av lokal utan stöd och råd från RF-SISU Stockholms idrottskonsulenter.

Föreningarnas ekonomi

Den ekonomiska situationen för kampsportsföreningar i Stockholm varierar mycket. Utredningen finner tre övergripande anledningar till det. Medlemsavgifterna, hyran och om föreningen tar

del av statliga och kommunala bidrag. Det finns även stora skillnader i hur föreningarna driver sin verksamhet vilket påverkar övriga inkomstkällor och utgifter.

Medlemsavgifter

Föreningarnas medlemsbas består både av ekonomiskt starka och ekonomiskt svagare medlemmar. Det är viktigt att notera att hur medlemsbasen ser ut inte nödvändigtvis är kopplat till om föreningen bedriver sin verksamhet i ett socioekonomiskt starkt eller svagt område då många reser långt, framförallt till innerstadens föreningar, för att träna kampsport.

I flera föreningar kan och vill man inte ta ut höga medlems- och terminsavgifter eller låta medlemmarna ta kostanden för tävlingar och läger själva. Dessa föreningar har byggt hela sin verksamhet på att vara en plats som fångar upp personer som saknar medel för att betala sin egen träning. Därför är det inte aktuellt för föreningarna att höja avgifter, oavsett lokalbehov. En förening berättar:

”Vi stannar kvar i sämre lokaler för att inte behöva höja priser för våra medlemmar. Vi letar lokal men det ekonomiska gör att det spricker. Företagspriser som handlar om tiotusentals kronor i månaden. Måste höja terminsavgifterna i så fall, det blir som hockey. Många kommer inte ha råd då, nu kostar det

750 kr per termin och det har många råd med. Det vill vi hålla fast vid. En styrka med kampsport är att medlemmarna kommer undan billigt”.

Merparterna av föreningarna som intervjuas berättar att de på olika sätt ”löser” avgiftssituationen för medlemmar som inte har råd, genom att föreningen eller ledarna själva går in och betalar. I föreningar med delvis socioekonomiskt starkare medlemmar är avgifterna högre. Tabell 2 visar att fördelat på 129 föreningar är de lägsta avgifterna för barn runt 700 kr per år och de lägsta för vuxna runt 800 kr per år. De högsta avgifterna är cirka 8 000 kr per år för barn och vuxna. Median och medel ligger runt 2 500 kr per år för vuxna och 1 600 kr per år för barn. I tabell 3 där medlemsavgifterna jämförs beroende på föreningens hyresvärd ser vi att föreningar som hyr av kommunala aktörer har något lägre årlig avgift än föreningar med annan aktör som hyresvärd. Endast en förening som inte har en lokal har svarat på denna fråga i enkäten, deras årsavgift för vuxna är 1 500 kr per år.

Tabell 2: Medlemsavgift i kronor per år

	Median	Medel	Max
Barn/junior Antal=129	1 500	1 738	8 000
Vuxen Antal=139	2 200	2 639	8 150

Tabell 3: Medlemsavgift i kronor grupperat utifrån hyresvärd

	Medel
Barn/junior som tränar i lokal som hyrs via kommun eller kommunal aktör Antal=70	1 501
Barn/junior som tränar i lokal som hyrs via annan aktör Antal=58	2 018
Vuxen som tränar i lokal som hyrs via kommun eller kommunal aktör Antal=73	2 103
Vuxen som tränar i lokal som hyrs via annan aktör Antal=65	3 226

Hyresavgifter

Den andra anledningen till att föreningarnas ekonomiska situation skiljer sig åt är att föreningarnas lokalhyror varierar kraftigt. Tabell 4 visar att hyran kan variera från ingen hyra till 780 000 kr per år. Att en del hyror är så låga beror på att flera kommuner har nolltaxa för idrottsföreningar med barn och ungdomsverksamhet som hyr i kommunens lokaler. Andra kommuner subventionerar hyran för föreningar utifrån en modell som

tagits fram i dialog mellan föreningen, förvaltningen och nämnden. Föreningar som hyr av annan aktör har generellt högre hyror än de föreningar som hyr av kommunen. RF-SISU Stockholm berättar att det finns en kampsportsförening i centrala Stockholm som betalar 1 500 000 kr per år i hyra för sin lokal i innerstaden.

Tabell 4: Föreningarnas hyra i kronor

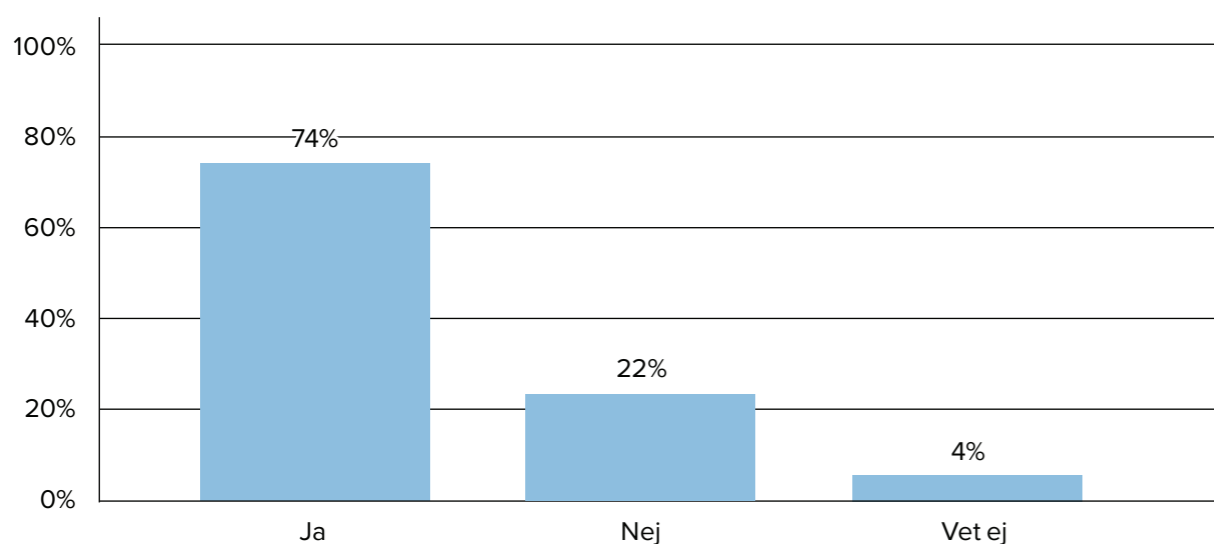
Min	Median	Medel	Max
0	35 000	112 018	780 000

Statliga och kommunala bidrag

Den tredje anledningen till föreningarnas skilda ekonomi beror på om de tar del av LOK-stödet samt kommunala bidrag till idrotten. LOK-stödet är statens stöd till idrotten och det betalas ut till föreningar med verksamhet för barn och unga under 25 år. Stödet fördelas utifrån antalet medlemmar och antalet träningstillfällen. Stödet söks genom att två gånger årligen skicka in dessa

uppgifter via Idrottonline, ett webbaserat verktyg som administreras av Riksidrottsförbundet. Figur 17 visar att av föreningarna som besvarat enkätstudien tar 74 procent del av LOK-stödet, och 21 procent gör det inte. De föreningar som inte tar emot LOK-stöd är 32 stycken och av dessa är 25 föreningar stödberättigade – alltså är 25 föreningar berättigade ett stöd de ej tar del av.

Figur 17: Andel föreningar som tar emot statligt LOK-stöd ²³

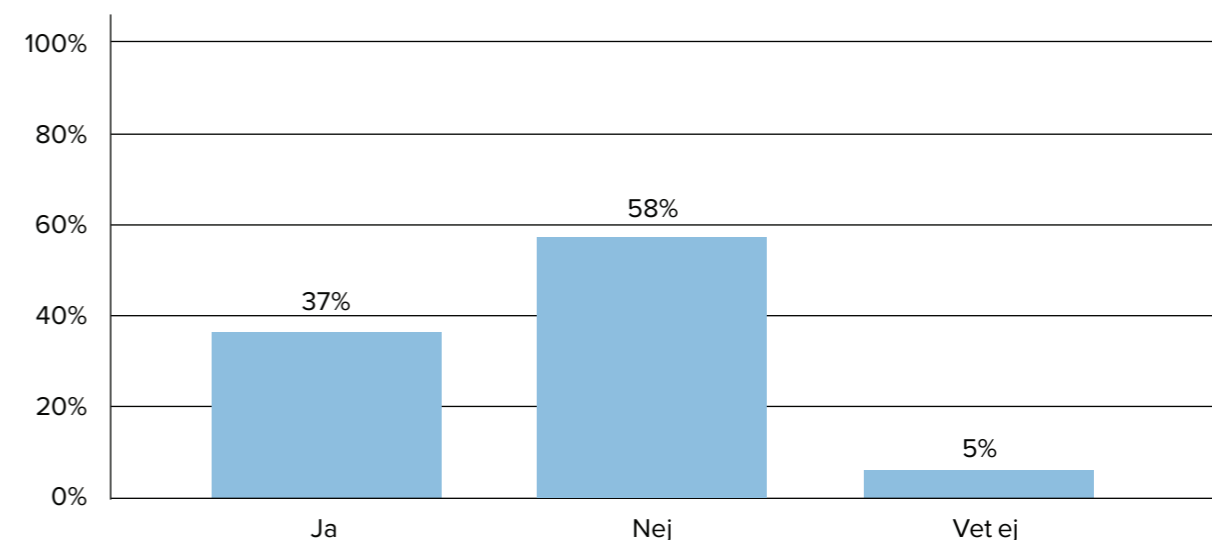
Det finns stora lokala skillnader i vilka bidrag en förening kan söka från sin kommun. Alla kommuner har en lokal variant av det statliga LOK-stödet, ett aktivitetsbidrag som stöttar barn och ungdomsidrotten. Hur det lokala aktivitetsstödet är utformat skiljer sig åt från kommun till kommun. De flesta kommuner har även någon form av hyresbidrag eller anläggningsstöd för idrottsföreningar med barn och ungdomsverksamhet. Ett antal kommuner har nolltaxa, dvs. hyresfritt, för föreningar med barn och ungdomsverksamhet. Exempel på andra typer av kommunala bidrag och stöd till föreningslivet är: bidrag för att tillgänglighetsanpassa lokaler, bidrag för att bedriva verksamhet för nyanlända eller personer med funktionsnedsättning, bidrag för att öka jämställdheten i idrotten eller bidrag för att ge ledare ekonomisk ersättning.

Figur 18 visar att 37 procent av föreningarna tar del av ekonomiska bidrag från sin kommun och 58 procent gör inte det. Att andelen föreningar som tar del av stöd är så låg som 37 procent är troligtvis missvisande enligt RF-SISU Stockholm. Andelen kampsportsföreningar som tar emot bidrag är låg, och lägre än många andra idrotter, men troligtvis inte så låg som 37 procent. Svaren i enkätstudien kan bero på att föreningar missförstått frågan. Ett tydligt resultat är att kommunerna behöver bättre kunskap om hur bidragssituationen ser ut i respektive kommun. En kommun berättar:

”Det finns en brist i bidragsfrågan hos kampsporten – de söker inte bidrag. Några tror vi inte gör det för att de är små och lite slutna, och mest har vuxenverksam-

²³ Antal svar 149

Figur 18: Andel föreningar som tar del av ekonomiskt bidrag från sin kommun ²⁴

het. Sen vet vi inte, en förening rapporterar närvaromen gör inte den sista knapptryckningen att skicka in ansökan för LOK-stöd trots att vi uppmuntrar dem”.

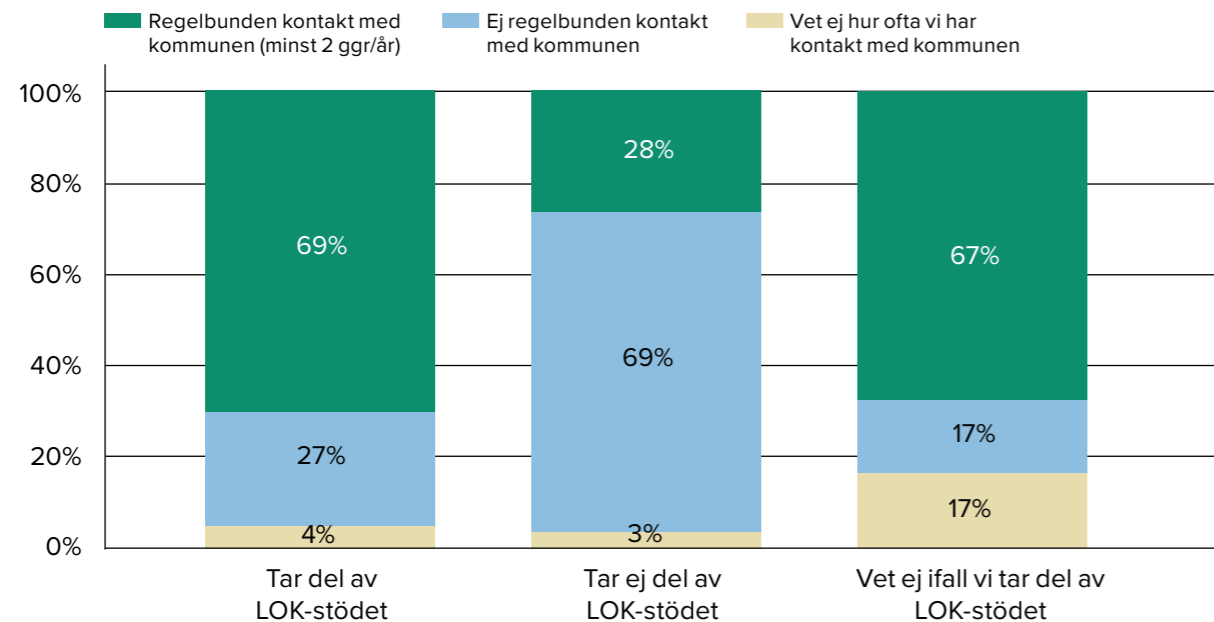
Alla föreningar som intervjuats för studien tar del av bidrag från sin kommun – men säger att det är svårt. Flera av de föreningar som driver sin verksamhet i mindre kommuner berättar om ett mer dynamiskt bidragsförhållande, där föreningarna upprepade gånger kontaktar kommunen och ber om medel tills de till sist kommer fram till en gemensam lösning och föreningen får stöd. Denna modell bygger på ett stort arbete från föreningarna, och kräver tid och social förmåga att bygga upp relationer på lång sikt. Flera föreningar och kommuner har dock positiva erfarenheter av denna typ av flexibelt bidragsgivande. En kommun

berättar att man har bidrag som kommer till igenom en nära dialog mellan kommunen och en förening och att idrottsnämnden kan besluta att stötta en verksamhet som fyller ett behov som ingen annan aktör i kommunen gör. Till exempel att kombinera kampsportsträning och lovaktiviteter för barn och unga.

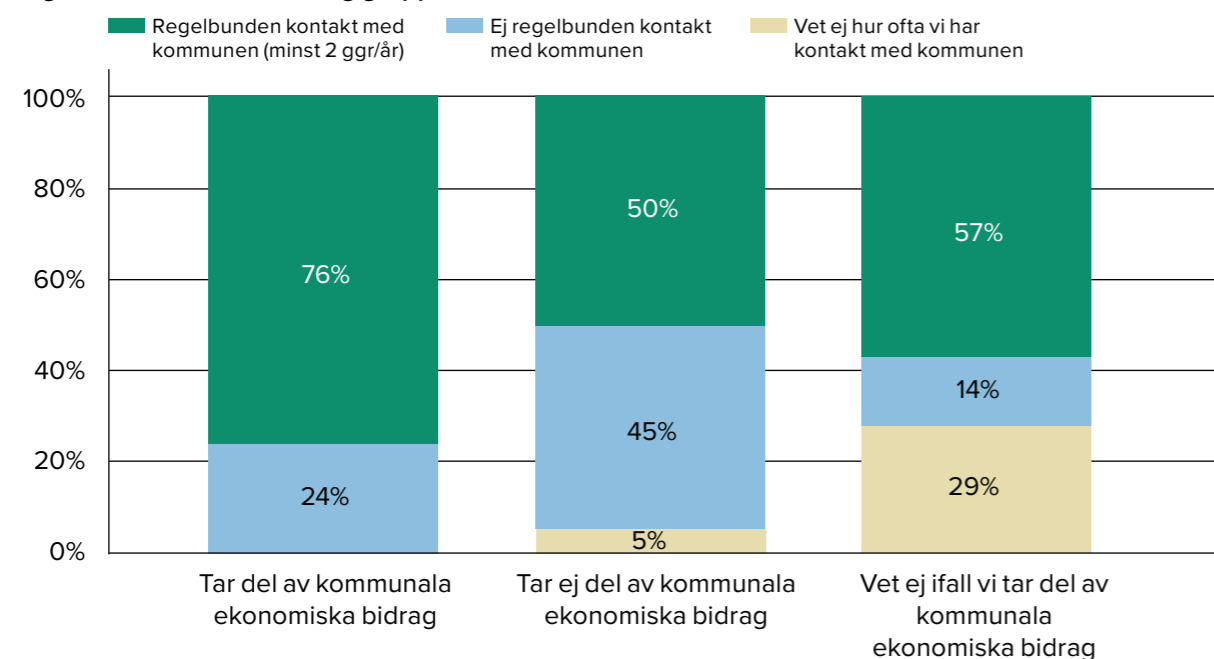
Tabell 19 och 20 visar på sambandet mellan om föreningarna tar del av LOK-stöd och andra bidrag jämfört med hur ofta de har kontakt med sin kommun. Kontakt med kommunen framstår som viktig men inte avgörande. Av de föreningar som inte söker bidrag har majoriteten inte regelbunden kontakt med sin kommun. Dock ser vi även att cirka hälften av de föreningar som inte söker bidrag har regelbunden kontakt med kommunen.

²⁴ Antal svar 148

Figur 19: Statligt LOK-stöd grupperat efter kontakt med kommun

Figur 20: Kommunala bidrag grupperat efter kontakt med kommun

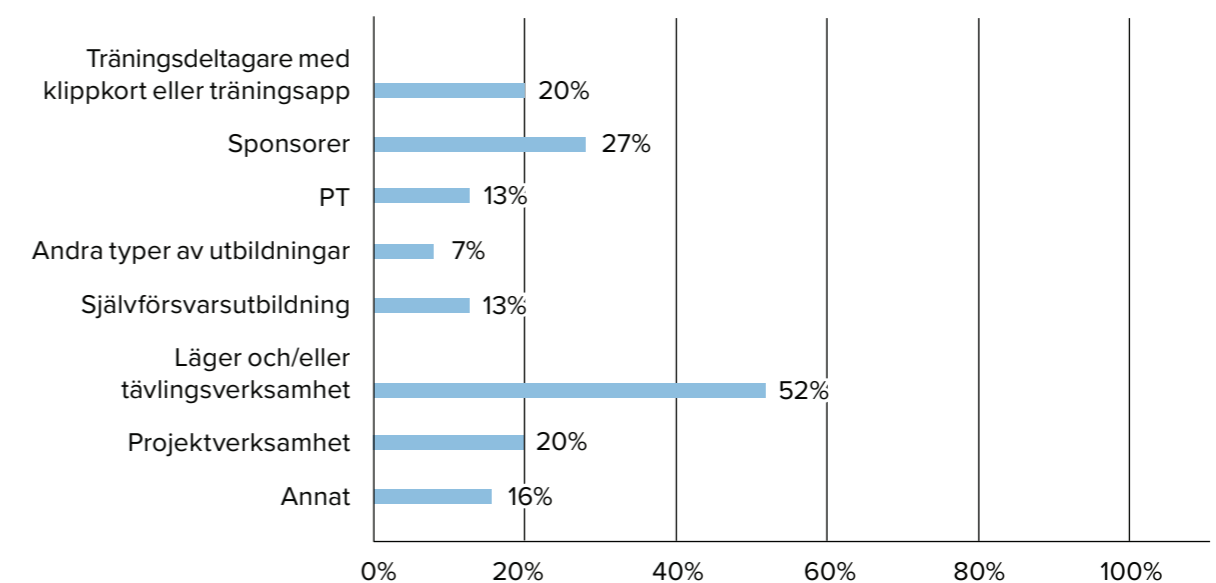
Övriga inkomstkällor och utgifter

En stor majoritet av föreningarna i studien driver sin verksamhet just som föreningar men ett litet antal har även ett företag knutet till verksamheten. Fördelen med företagsformen är att det blir billigare och enklare för föreningen att teckna avtal med privata hyresvärdar och andra föreningar. Det underlättar hyra av lokal – ibland är det till och med ett krav från hyresvärderna för att hyra ut till idrottsverksamhet. Det gör det också lättare för föreningen att sälja tjänster som PT verksamhet²⁵ eller självförsvarsutbildningar till privatpersoner och företag. Det som är viktigt att tänka på för föreningar som även har ett företag är att särskilja verksamheterna.

Få av de föreningar som intervjuats för utredningen ger ekonomisk ersättning till sina tränare. En förening med god ekonomi ger en terminsersättning till tränare som bestäms utifrån den ekonomiska situationen i slutet av varje termin. En annan

förening berättar att man infört en liten ersättning till ungdomar som är tränare för att de inte ska välja bort idrotten till förmån för deltidsjobb. Vid tävling och andra resor betalar de flesta föreningar för tränarnas avgifter. Ingen förening som intervjuats ger ekonomisk ersättning till sin styrelse.

Utöver medlemsavgifter, terminsavgifter och statliga och lokala bidrag har föreningar ett antal inkomstkällor, men även här finns stora skillnader mellan föreningarna. Som illustreras i figur 21 är vanliga inkomstkällor: läger och eller tävlingsverksamhet och sponsorer. Andra inkomstkällor är projektmedel, självförsvarsutbildningar, andra typer av utbildningar (till exempel styrelseutbildningar, ledarutbildningar, föreläsningar), PT verksamhet, inkomster från deltagare som har klippkort eller medlemskap i träningsappar²⁶ och försäljning av klubbartiklar.

Figur 21: Föreningens inkomstkällor utöver medlemsavgifter och bidrag²⁷

²⁵ Personlig tränare

²⁶ Till exempel tjänster som BRUCE eller Swiftr

²⁷ Antal svar 71

Sammanfattning föreningarnas ekonomi

Liksom andra idrotter och föreningar inom civilsamhället finns det stora skillnader mellan kampsportsföreningarnas ekonomi och hur de bedriver sin verksamhet ekonomiskt. En faktor som särskiljer kampsporten från annan idrott är dess låga kostnad för medlemmarna. Detta beror delvis på idrotten i sig, inom de flesta kampsporter tränar man i en dräkt eller enkla träningskläder och barfota. Utövarna behöver inte egen utrustning (även om det kan underlätta träningen) om föreningen kan köpa in och förvara gemensam utrustning. Utredningen visar att många förening-

ar värdesätter att vara en idrott som inte är kostsam och att de därför inte är beredda att höja medlemmarnas avgifter – även om det innebär bättre lokaler.

Utredningens resultat tyder på att kampsportsföreningar i flera fall inte söker de bidrag som de har tillgång till, en bild som även RF-SISU Stockholm delar. Det är oroväckande då dessa medel kan vara ett stort stöd för föreningar och möjliggöra tillgång till bättre lokaler, en mer inkluderande verksamhet och utbildning för tränare.

Kampsporten som mötesplats och samhällsaktör

I intervjuerna har föreningarna fått svara på frågor om vad som motiverar deras medlemmar och deras tränare att fortsätta med kampsport. Alla föreningar berättar om en stark gemenskap och föreningen som en mötesplats för sina medlemmar. Kampsportens struktur, att man tränar i grupp men tävlar och/eller graderar individuellt beskriver många som originellt. Detta innebär för många att man får gemenskapen och motivationen av att träna i grupp, samtidigt som man kan sträva efter individuella mål – utan att känna pressen att bidra till lagets framgång. Föreningarna berättar att det framförallt för vuxna är ovanligt att träna en idrott där man får så mycket både tränartid och gemenskap som i kampsporten.

Flera föreningar har även tagit på sig en roll som samhällsaktör utöver att främja goda idrottsmiljöer. Många kampsporter arbetar aktivt med unga och vuxna som har problem med våld och aggressioner. Genom kampsporten får man lära sig att kontrollera sitt temperament. För många kampsporter är kontroll, både fysiskt och psykiskt ett centralt moment. Kontrollen innebär att man kan vinna en match på träning eller tävling – men hjälper även många kampsportare att kontrollera sitt temperament utanför träningen. Flera föreningar berättar om medlemmar som genom kampsporten kommit bort från miljöer med gatuvåld och kriminalitet.

En förening som har sin verksamhet i ett socioekonomiskt svagt område berättar att de dagliga träningarna och tävlingarna på helgerna gör att barnen och ungdomarna hålls borta från gatorna och kriminell verksamhet. De berättar att kampsportsträningen förenas med samtal om allt från kost till uppförandekoder. Tränarna ställer upp för utövarna långt utanför mattan. Verksamhetsledaren berättar:

”Ända sedan vi startade har vi velat jobba med en helhet och helheten är barnen. Vi verkar brottsförebyggande, lär barnen om kroppen, det mentala, hur man blir en bra medborgare. Vi går på kvartsamtal ibland när föräldrarna inte hinner. Jobbar för att

underlätta idrottandet men att barnen aldrig ska få släppa skolan. Tillsammans med kommunen, skolan och familjen. Att gå till en lokal och blåsa i en visselpipa klarar vem som helst. Men vår verksamhet handlar om att lära ut regler, vikten av rätt och fel, självdisciplin.”

En förening i ett socioekonomiskt starkt område berättar att kampsporten är en av de få platserna i ungdomarnas liv där pressen och kraven på prestation inte är så hög – på kampsportsträningen är alla välkomna utifrån sina egna förutsättningar. Föreningens huvudtränare berättar:

”Allt handlar om tävling. Allt handlar om prestation. Mycket checklistor. Jag vill att det ska finnas en fristad för dem som inte platsar i ett lag. Att de kan utvecklas och lyckas.”

Flera föreningar nämner även att de är en mötesplats för olika människor i samhället. Olika samhällsklasser, åldrar, sociala förmågor, boendeställen, yrkeskategorier, religioner och etniciteter. En förening som har verksamhet i tre olika orter i Stockholmsregionen berättar att man arrangerar gemensamma träningar för att skapa möten mellan grupperna då två av grupperna framförallt har svenskfödda utövare och en har utrikesfödda kampsportare. Föreningen berättar:

”Det går inte att göra integration bättre än så. När de tränar tillsammans ser man att de är samma som vi, lär känna varandra, ser varandra som människor.”

Utöver det är kampsporten en av få idrotter där män och kvinnor tränar tillsammans. På grund av detta är kampsporten även mer inkluderande för transpersoner än idrotter där man måste träna antingen som man eller kvinna²⁸. I vissa kampsporter tävlar även könen tillsammans. Kampsporten samlar ofta familjer i gemensam träning, fler föreningar berättar att föräldrar börjat träna själva efter att de följt med och tittat på barnens träning.

Utöver detta bedriver många kampsportsfören-

ingar olika typer av projektverksamhet och eller samarbeten med myndigheter och andra föreningar. Några exempel från intervjustudien är daglig verksamhet i samarbete med socialtjänsten, fallträning med äldreboende, öppen träning för fritidsgårdar och gratis träning för ensamkommande flyktingbarn. Flera föreningar tränar även andra idrottsföreningar i sin kommun. Till exempel har en thaimboxningsklubb fysträning för den lokala fotbollsklubben. Flera av föreningarna berättar om ett aktivt värdegrundsarbete. En förening har en disciplinnämnd. De berättar:

”Om något händer, fula ord eller liknande hamnar det hos disciplinnämnden som utreder det. Styrelsen får råd utifrån våra stadgar. Gruppen består av en vuxen från motionsgruppen, en gammal medlem med bra värderingar och en utifrån, från en fotbollsklubb i kommunen.”

Sammanfattning kampsporten som mötesplats och samhällsaktör

Kampsportslokalen är för många människor en fristad i vardagen. Det är en mötesplats för människor av olika bakgrund och livssituation som möjliggör integration och inkludering. Kampsporten är en källa till gemenskap och vänskap. För många barn och unga är kampsporten också en väg bort från tuffa miljöer och kriminalitet. Ledarna och tränarna i kampsporten fyller många gånger en roll långt utöver träning och tävling. De utbildar föreningens medlemmar och föräldrar i värdegrundsfrågor, kost och hälsa och mycket mer. I många föreningar engagerar sig ledarna inte bara i medlemmarnas utveckling utan i hela närområdets utveckling och framtid.

²⁸ Se till exempel resonemang i Darj, F. Peihl M. Hjelte, F. (2013) HBTQ och idrott, Ungdomars erfarenheter och villkor inom svensk idrott. FoU-rapport 2013:1

Kommunerna och kampsporten

Kommunerna är centrala aktörer som möjliggör idrottens verksamhet genom finansiering, planering, drift och uppföljning. Flera parallella utvecklingstrender skapar idag utmaningar för Stockholmskommunerna på området idrott. Det handlar om stora restaureringsbehov i de idrottsanläggningar som byggdes på 60- och 70-talet, att idrottsytor nedprioriteras i fysisk planering till följd av förtätning²⁹ och ett ökat nyttjande av idrottsanläggningar till följd av befolkningsökning.³⁰ Bristen på idrottsanläggningar och idrottsytor är betydligt större i Stockholm jämfört med resten av landet.³¹ Denna situation och utveckling påverkar alla föreningsidrotter, men på grund av ett antal anledningar är kampsporten speciellt drabbad.

Överlag har kommunerna i studien en bild av

kampsporterna som en idrott med ett högt socialt värde som lockar andra och nya målgrupper till idrott och föreningsliv. Bilden av kampsportsföreningarna är att de har skilda behov och att många av dem helst klarar sig själva. I alla kommuner som intervjuats för studien har kommunen en dialog med några kampsportsföreningar medan andra ”klarar sig själva”. En kommun berättar:

”Vi upplever det som att (kampsports)föreningarna sköter sig mycket själva och levererar fin verksamhet”.

En annan kommun berättar:

”Kampsportsföreningar klagar inte så mycket och hörs inte så mycket, de kämpar på. Det är en tacksam idrott att utrusta lokaler för”.

Kommunernas bild av kampsportens lokalbehov

Tidigare studier visar på att idrottens behov nedprioriteras i stadsplaneringen när städer förtätas. Stadsplanering kännetecknas även av att planer och strategier sätts som löper under många år vilket innebär att nya och mindre idrotter kan ha svårt att ”ta plats” i byggplaner. Detta är speciellt påtagligt i storstadsområden.³² Kommunintervjuerna i denna studie bekräftar den bild. En kommun berättar:

”Vi satsar på idrotten i kommunen, men multihallen som ska byggas nu har vi pratat om i 10 år. Det som bestämdes då lever kvar. Hade man gjort planen idag efter dagsläget hade man vart tvungen att lägga in en kampsportslokal. Alla andra föreningar har mer tillgång än kampsport av anpassade lokaler”.

En annan kommun säger:

”Framförallt hyr de (kampsportsföreningarna) privat – det har varit praxis. Vi har inte räknat in dem i våra investeringar”.

I Stockholmsdistriktet finns det ett antal kommunala anläggningar som är utrustade speciellt för kampsport. Till dem hör Nacka IP, Torvalla sporthall i Haninge och Kampsportscentret i Upplands Väsby. Samtliga anläggningar är del av en större idrottsarena och inhyser idag verksamhet för fem till tio föreningar. I Upplands Väsby berättar man att centret kom till för att kommunen och föreningarna i dialog ville få bort ”källarlokal-stämpeln” från kampsporten, ”Vi ville få upp dem och ge dem bättre lokal” säger kommunen.

De mindre kommunerna i studien berättar att kampsportens lokalbehov aktualiserats i samband med att en förening förlorat eller fått problem med sin lokal och att en dialog då inletts mellan föreningen och kommunen. I flera fall verkar det alltså som att kontakten mellan kommunen och föreningen inleddes i samband med ett lokalproblem, men att kontakten sen ofta fortsätter.

>>>

²⁹ Book, K. (2015) Idrotten i den fysiska planeringen. Riksidrottsförbundet 2015:2

³⁰ Sjöblom, P. (2013). *Regionala idrottsanläggningar – Kartläggning och förslag till prioriteringar i Stockholms län*. Stockholms idrottsförbund och FSKF.

³¹ Sternö, J & Nielsén T. (2018). *Får vi ta plats? – Om barn och ungas tillgång till idrottsanläggningar i Stockholm*. Stockholms idrottsförbund.

³² Book, K. (2015) Idrotten i den fysiska planeringen. Riksidrottsförbundet 2015:2

>>>

Kommunerna som intervjuats för studien förstår kampsportens lokalbehov som olika beroende på vilken typ av kampsport som tränas. Några kommuner framställer detta som ett problem, andra som en möjlighet. De som ser det som ett problem upplever att det hade varit lättare för kommunen att möta kampsportens lokalbehov om det fanns ett tydligt svar på hur en kampsportslokal bör se ut.

En kommun berättar:

”Kampsportens problem är att den är så diversifierade. Det är svårt att lägga en långsiktig plan för så många olika sporter”.

Detta stämmer med tidigare forskning som pekar på att allt fler kommuner efterfrågar nyckeltal för idrotters lokalbehov.³³ De kommuner som framställer kampsportens diversifierade behov mer som en möjlighet berättar att kampsporten kan utnyttja många olika typer av lokaler.

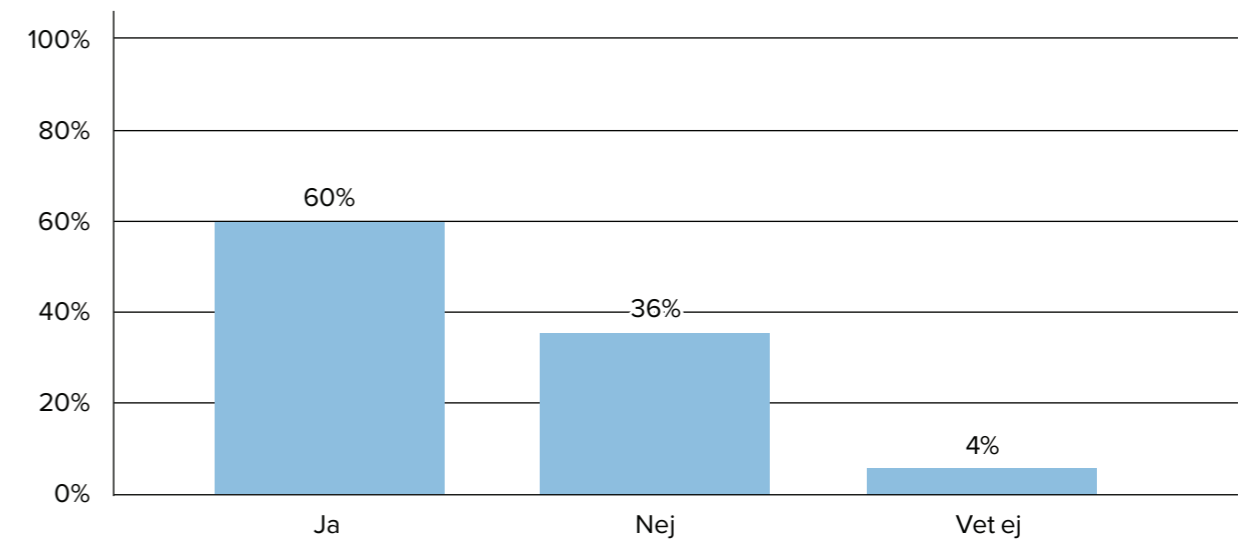
Kommunernas kontakt med och stöd till kampsporten

Majoriteten av kommunerna i studien bekräftar att man har lägre kunskap om kampsporten än de stora idrotterna som fotboll och ridsport, men flera kommuner berättar att man gjort och gör försök att lära sig mer om kampsporten.

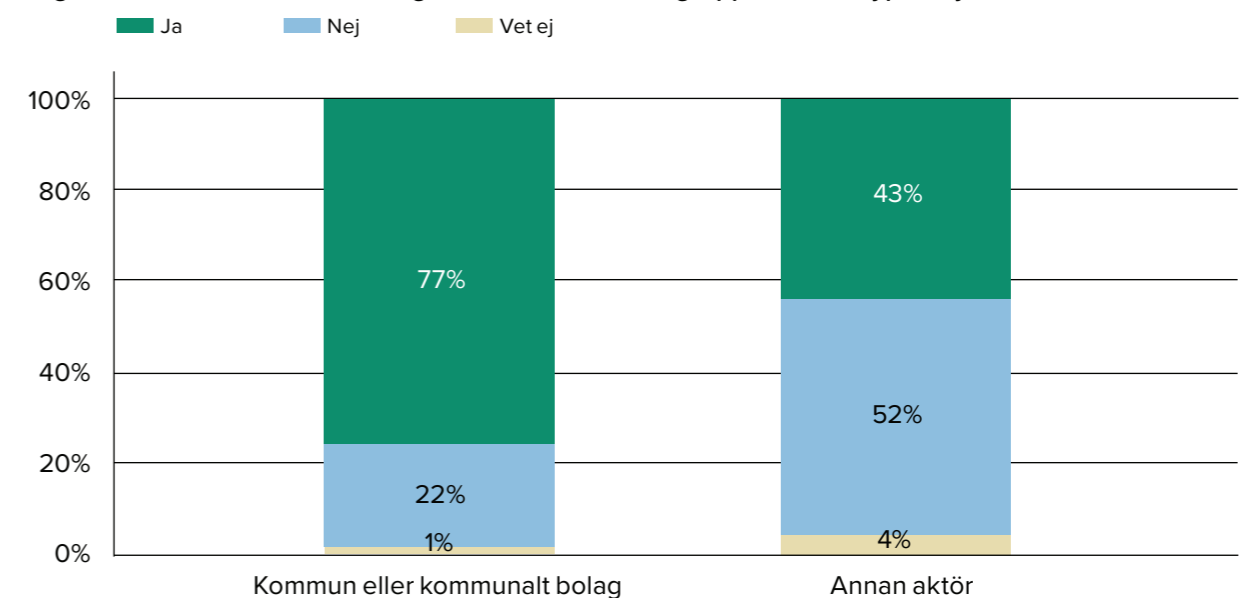
I kommunerna finns en föreningsbyrå och/eller föreningskonsult som ska stötta föreningarna i bidrags- och lokalfrågor, och som ansvarar för dialog med föreningar. I de flesta kommuner besöker dessa tjänstemän även föreningarna i deras lokaler. För de kampsportsföreningar som hyr kommunala lokaler kan det vara andra personer än dessa tjänstemän man har kontakt med när det gäller vardagliga lokalbehov. Det kan

till exempel vara en vaktmästare. Är det ett kommunalt bolag eller en annan förvaltning som har hand om lokalen är det dem man har kontakt med om lokalfrågor. Figur 22 visar hur ofta föreningarna har kontakt med sin kommun. Lite mer än hälften svarar att man har regelbunden kontakt, medan 36 procent inte har regelbunden kontakt. Figur 23 visar att aktörer som hyr av kommunen har mer regelbunden kontakt med sin kommun än aktörer som hyr av annan aktör. Eftersom kampsporten, i jämförelse med andra stora idrotter oftare hyr lokaler av andra aktörer än kommunen, drar utredningen slutsatsen att kampsporten har mindre kontakt med kommunen än andra idrotter.

Figur 22: Kontakt mellan föreningarna och kommunen³⁴ (minst 2 ggr/år)

Figur 23: Kontakt mellan föreningarna och kommunen grupperat efter typ av hyresvärd

³³ Book, K. (2015) Idrotten i den fysiska planeringen. Riksidrottsförbundet 2015:2

³⁴ Antal svar 149

Det finns stora skillnader mellan kommuner i hur uppsökande de är gentemot föreningarna. Ett par kommuner som intervjuats för studien berättar att de på senare år försökt ta ett mer aktivt tag kring dialogfrågan med samtliga föreningar, men att kampsporten är en idrott som de speciellt vill nå. En kommun har nyligen upprättat ett kampsportsråd, och uttrycker att de vill lära sig mer om kampsporten då det är en viktig idrott i kommunen:

”Vi funderar på varför de inte söker bidrag och hur de vill ha dialogen med oss. Genom rådet ska vi få bättre uppfattning om dem, och kunna informera dem. Eftersom föreningarna inte söker bidrag har vi inte full koll på dem och vilka deras medlemmar är”.

En annan kommun har två gånger under de senaste sex åren gjort en enkätundersökning bland kampsportsföreningar om deras lokalbehov. Bakgrunden till enkäterna var att kommunen såg att föreningar fick problem med sina lokaler. Genom enkätstudien fick kommunen en bättre bild av föreningarnas behov och verksamhet och en idé föddes om ett kampsportscenter. Kommunen berättar:

”Vi hade rätt så långtgående arbete med kostnadsförslag och ritningar för ombyggnation av befintlig lokal. Men till sist fick vi inte finansiering från politiken. Det är en prioriteringsfråga för dem. Man bygger en multihall nu och vill bygga en simhall. Vi från förvaltningen har lyft att det är minst lika många barn som tränar kampsport som de större idrotterna”.

Några av kommunerna har gjort studier av sitt idrottsutbud där de jämför sig med andra kommuner. De berättar att Stockholmsregionen har ett sämre utbud av idrottsanläggningar överlag jämfört med andra kommuner i landet, vilket är en

konsekvens av det stora och växande invånarantalet i kombination med brist på lokalutrymme. Stockholms stad refererar till sitt forskningsprogram ”Ung Livsstil” som används bland annat för att ta reda på allmänhetens efterfrågan av barn- och ungdomsidrott. Ingen av dessa kommuner nämner att de utrett efterfrågan på kampsportslokaler eller kampsportens verksamhet specifikt.³⁵

De vanligaste frågorna som idrottsföreningar och kommunen har kontakt om är lokalfrågor och bidragsfrågor. Här har kommunen naturligt mer kontakt med de föreningar som hyr in sig i kommunens lokaler, speciellt de som hyr i lokaler där driften fungerar sämre. Haninge kommun berättar:

”De stora föreningarna är i de speciella kampsportslokalerna. De mindre föreningarna i idrottshallarna hör av sig mer, till exempel för att de upplever att det är skräpigt eller liknande.”

En kommun berättar att de har regelbundna föreningsfrukostar där tränare och ledare bjuds in för nätverkande och kompetensutveckling utifrån aktuella teman, till exempel kommunens utveckling, Barnkonventionen eller Strategi 2025. Kommunen upplever att intresset från kampsportsföreningarna att delta i liknande aktiviteter är blandat, en del deltar alltid, andra aldrig och vissa då och då.

Några kommuner lyfter att de i dialog med kampsportsföreningarna märkt att föreningarna har svårt att samverka med varandra och med andra idrotter. En kommun ger ett exempel där kampsporten bröt sig ur övriga idrotters föreningsråd. En annan kommun berättar att de olika idrotternas önskemål varierar så mycket att det försvårar samverkan. Andra kommuner säger att de upplever att samverkan fungerar väldigt bra, till exempel mellan föreningar som delar lokal.

Varför kommunerna vill se kampsporten växa

Samtliga kommuner berättar att de ser på kampsporten som en idrott med stort värde både för individuella utövare och samhället i stort. För det första lockar kampsporten en målgrupp som oftast inte fångas upp av andra idrotter. Detta inkluderar bland andra barn och unga som inte lockas av de traditionella lagidrotterna, familjer med svagare ekonomi, barn, vuxna och äldre med funktionsnedsättning samt nyanlända. En kommun berättar om hur de ser på kampsportens värde:

”Kampsporterna är jätteviktiga, de fångar upp en målgrupp som andra inte når. Vi upplever också att de är flexibla med om man kan betala avgift – kom ändå vi tar hand om varandra – kampsport är ofta bra på detta”.

En annan kommun berättar:

”Kampsportsföreningarna tar ett stort ansvar för just barn med funktionsnedsättning. Det är roligt att samarbeta med dem. Idrotten passar väldigt många, den är mer strukturerad än andra idrotter. Vi är stolta över att ha många kampsportsföreningar i vår kommun”.

Och en annan kommun berättar:

”Många kampsportsgrenar har en kulturell och fostrande del. Kan vara mer påtagligt än inom bollsport. I vissa klubbar har man en bra grogrund

för jämlikt idrottande, vissa brottas med det, men många lockar tjejer och killar lika”.

Några kommuner lyfter även värdet av att kampsporten, till skillnad från många andra föreningsidrotter lockar vuxna, och att det går att börja med kampsport när man är äldre. Att barn och unga kan träna tillsammans med vuxna upplevs också som positivt. ”Många föreningar inom den grenen är öppna åldersspannsmässigt, unga och vuxna möts” berättar en kommun. Till skillnad från flera andra stora idrotter ser man att kampsporten är mer öppen för ett idrottande på motionsnivå. Kommunerna lyfter fram att kampsporten välkomnar barn och unga som börjar träna i tonåren, där flera andra idrotter jämförelsevis kräver att man börjar redan som barn.

Flera kommuner berättar att kampsporten är den idrott som söker mest sommarlovsbidrag och att kampsportsföreningarna var de föreningar som drev flest integrationsprojekt 2015 när antalet flyktingar till Sverige ökade kraftigt. Alla kommuner som intervjuats för studien har en målbild om ett brett idrottsutbud för att främja jämlikt och jämställt idrottande. Här ser man kampsporten som en viktig byggsten, framförallt mot bakgrund av idrottens möjlighet att locka nya målgrupper och främja idrott hela livet.

Sammanfattning kommunerna och kampsporten

Kommunerna ser ett stort värde av aktiva och välfungerade kampsportsföreningar och ser idrotten som en viktig pusselbit i kommunens strävan att erbjuda ett brett idrottsutbud som når alla medborgare. Kommunerna lyfter även fram kampsporten som en samhällsaktör som tar ett stort socialt ansvar för sina medlemmar. De ser även att kampsporterna hamnat utanför kommunernas omsorg, de har ofta ”klarat sig själv” och klagat inte. Kommunerna märker till viss del av att allt fler föreningar får problem med sina lokaler

och hyresvärdar och majoriteten av kommunerna som intervjuats försöker på olika sätt hjälpa till.

Flera kommuner har tagit initiativ till att lära sig mer om kampsporten och få till en tätare dialog med föreningarna. De uppger även att de uppmuntrar föreningar att söka stöd och bidrag. Kommunerna uppfattar att en del föreningar uppskattar detta och att andra är svåra att föra dialog med då de inte vill samverka med varandra eller andra idrotter.

³⁵ Ung Livsstil har gjort en uppföljning om jämställdhet och jämlikhet i idrotten där en specifik sammanfattning gjorts om kampsporten, <https://www.unglivsstil.org/wp-content/uploads/2019/01/Kampsport-sammanfattning.pdf>

Avslutande analys

Värdet av kampsport

Kampsport är en idrottsform som har fler olika typer av utövare än många andra idrotter. Den sexåriga taekwondo-pojken som går på ”sparkdagis” i Skärholmen, den femtonåriga karatetjejen som tränar de traditionella mönstren kata i en dojo på Östermalm, kompisgänget som tränar kendo i skolidrottshallen i Västertorp, tonåringarna i Flemingsberg som varje dag samlas på brottningsklubben för att träna för helgens tävling, pensionärsgruppen som samlas i en knäpptyst idrottshall i Österåker för att träna det traditionella japanska bågskyttet kyudo, tjejgänget som tränar spark-kombinationer i thai-boxningskällaren på Södermalm, MMA-stjärnorna som övar med sina coacher i en svettig källarlokal i Botkyrka. Listan kan göras lång. Men något alla kampsportare verkar ha gemensamt är en kärlek till sin idrott och en känsla av gemenskap. Alla föreningar som deltagit i intervjustudien har vittnat om en stark tillhörighet till idrotten och en grundläggande omsorg om varandra i föreningen.

Utredningen visar på många exempel av kampsportens samhällsvärde för olika grupper i samhället. Kampsport lockar många olika människor till motion och rörelse eftersom det är en dynamisk träningsform som kan individanpassas för utövare i alla åldersgrupper. Kampsportsutövare är olika, och det återspeglas också på elitnivå. I Riksidrottsförbundets studie ”Vägarna till landslaget” urskiljer sig kampsport från andra idrotter på flera olika sätt. Inom kampsporten finns en större spridning bland

landslagsutövarnas livssituation och bakgrund jämfört andra idrotter. En stor andel landslagsutövare inom kampsporter kommer från studieovana hem, fler utövare är födda utanför Sverige och fler utövare jobbar parallellt med sin idrottskarriär. Dessutom har betydligt färre landslagsutövare inom kampsporten gått på idrottsgymnasium. Slutsatsen som kan dras är att kampsport, på grund av en inkluderande verksamhet och låga medlemsavgifter, ger fler människor chansen att nå elitnivå inom sin idrott.³⁶

Föreningarna som bedriver verksamhet i socioekonomiskt utsatta områden vittnar om att kampsporten är en samhällsaktör som stöttar barn och unga och ger dem en mening i livet bortom kriminalitet och våld. Forskningen om hur unga hamnar i kriminella gäng och i utanförskap pekar just på detta, att samhället måste skapa en arena för dessa unga som ger en känsla av tillhörighet, hopp och framtidstro som inte innefattar ett liv i utanförskap.³⁷ För många människor i Stockholmsområdet är kampsport just en sådan plats, något som även kommunerna säger att de värdesätter. Samtidigt kämpar flera föreningar hårt för att få verksamheten att gå runt ekonomiskt.

Allt fler idrottsföreningar brottas med att attrahera unga, speciellt i övre tonåringen, att stanna kvar i eller börja med föreningsidrott.³⁸ Flera studier lyfter fram att den typ av träning som kampsportsföreningar bedriver är bra på att attrahera unga och att bedriva en träningsform som unga uppskattar.³⁹ Det handlar till exempel om att det inte finns krav

>>>

³⁶ Fahlstöm, PG, Gerrevall P, Glemne, M & Linnér, S. (2015). *Vägarna till landslaget, Om svenska elitidrottarens idrottsval och specialisering*. Riksidrottsförbundet FoU-rapport 2015:1.

³⁷ Nilsson Lundmark, E, & Nilsson, I. (2018) Rinkeby miljarden, En riktigt bra affär. SEEAB

³⁸ Riksidrottsförbundet (2019). *Idrottsrörelsen i siffror 2018*.

³⁹ Riksidrottsförbundet. (2008) *Vilka stannar? ungdomar i föreningsidrotten*. FoU-rapport 2008:4.

Hedenborg, S & Larneby, M. (2016). *Skilda världar, ung i och om framtidens föreningsidrott*.

Riksidrottsförbundet FoU-rapport 2016:1. Einarsson, T. (2012). *Den framgångsrika idrottsföreningen, Reflektioner från fokusgruppsamtal om framgång*. Riksidrottsförbundet FoU-rapport 2012:1

>>>

på att vara med och tävla eller krav på att närvara vid varje träning (man kan ”komma och gå”⁴⁰). Kampsport upplevs också vara mer välkommande för personer av olika färdigheter och ambitioner. Denna utredning visar också att kampsporten finns över hela Stockholm. Just närheten till idrotten lyfter flera studier fram som avgörande för att alla, men speciellt barn och unga, ska ha möjlighet att börja och fortsätta idrotta.⁴¹

Utredningen vill även peka på att både föreningar och kommuner lyfter fram det som värdefullt att kampsporten motionerar och engagerar många vuxna i Stockholmsområdet. Till exempel refere-

rar man till en pågående samhällsdebatt om relationen mellan psykisk ohälsa och stillasittande. Samtidigt prioriterar kommunala bidrag och andra stöd till idrotten nästan uteslutande föreningar med verksamhet för barn och unga. Utredningen anser att kampsportens roll just som en idrott som bidrar till att fler vuxna motionerar bör uppmärksammas, och att föreningar bör få stöd att utveckla även den verksamheten. Kampsporten är dessutom unik då den tillhandahåller en mötesplats för människor över åldersgränser. Flera respondenter påpekar att det är väldigt värdefullt att barn, unga, vuxna och äldre möts i en gemensam aktivitet genom kampsporten.

Lokalen som möjliggörare för inkluderande idrott

Kampsporten har alltid varit en idrott som är kopplad till en stark kultur. Framförallt de traditionella östasiatiska kampsporterna är både en idrott och en livsstil eller filosofi. Detta har både varit en styrka och en svaghet för kampsporten när den etablerats i Sverige. Styrkan är att föreningarna erbjuder sina medlemmar ett andra hem i livet, en social mötesplats och en miljö där man kan utvecklas mot egna mål men i gemenskap med andra utövare. Svagheten har varit att man jämte andra idrotter inte passat in lika bra i föreningsrörelsen. Kampsporten har traditionellt velat ha sin egen lokal, dojo, just för att också skapa en fysisk mötesplats för sina deltagare. I lokalen har man gärna förutom mattor, speglar och diverse redskap flaggor och en bild på sin grandmaster och kampsportens budord upphängda.

Parallellt med denna verklighet har kampsporten också brottats mot fördomar om sporten som våldsam. Detta märks tydligt i till exempel SOU 2003:24 ”Kampidrott i fokus”. En utredning som tillsattes av regeringen för att se över förbudet mot proffsboxningen och jämföra proffsboxning med andra kampsporter. Utredningen använder just ordet ”kampidrott” för att förtydliga att det finns en skillnad mellan den vid tiden relativt illa ansedda kampsporten och en mer ”rumsren” kampidrott.

Inom många organisationer och förbund finns det även maktkamper och ”politik” mellan ledare och föreningar som inneburit splittringar och svårigheter att samverka för föreningar. Resultatet av detta är att många kampsportsföreningar är och har varit förhållandevis små och därav kunnat bedriva sin verksamhet i mindre lokaler. Utredningen visar på att många kommuner ”vant” sig vid att kampsporten klarar sig själv och hittat sina egna lokallösningar. Eftersom flera föreningar inte söker bidrag syns de heller inte i kommunens statistik. Kampsporten för också en undanskymd tillvaro på grund av att många föreningar ofta är mindre i jämförelse med föreningar inom andra idrotter, även om det totala antalet kampsportsutövare är stort. Föreningarna blir då mer osynliga för kommunerna eftersom LOK-stödet, vissa kommunala bidrag och fördelningsprinciper gynnar föreningar med många medlemmar.

Flera föreningar har, ofta med stöd av RF-SISU Stockholm och/eller sin kommun drivit ett värdegrundarbete och demokratiseringsarbete i föreningen. Detta har bidragit till att man upptäcker nya behov i verksamheten, till exempel att fler omklädningsrum och renare lokaler lockar nya målgrupper till idrotten. De föreningar som växer till följd av kampsporternas stigande popularitet behöver också i många fall nya, större, lokaler.

Framtidens localsituation för kampsporten

Karin Books studie, på uppdrag av Riksidrottsförbundet, ”Idrotten i den fysiska planeringen” pekar på att allt flera storstadskommuner som genomgår förtätning upplever att idrottsytorna nedprioriteras i den fysiska planeringen. Därför diskuterar allt fler kommuner att införa riktlinjer eller nyckeltal för idrottsytor. Book beskriver i relation till detta hur planering idag handlar allt mer om att skapa platser där olika aktiviteter kan samverka, och att ha en flexiblere inställning till ytor. Book frågar ”Hur kan idrotten tolka och åberopa PBL⁴² på ett positivt sätt och hur kan idrotten verka för att riktvärden och nyckeltal för idrottsytor utarbetas utan att ta bort möjligheter till flexibilitet och nytänkande?”⁴³

I linje med Books studie visar denna utredning att flera kommuner upplever det som svårt att bygga för kampsportsverksamhet och bereda lokaler för föreningarna, just eftersom man inte förstår hur deras lokalbehov ser ut. Book ser ett behov av en nära och tät dialog mellan idrottsföreningar och kommunen. Den här utredningens resultat visar på just det, att en nära och tät dialog behövs specifikt mellan kampsporten och kommunerna. Ansvaret för det ligger både på föreningarna, specialidrottsförbunden och kommunerna. Kommunerna har ansvaret att möjliggöra dialog och lärande genom att bjuda in, och bjuda in brett, för att få en bild av olika föreningar och idrotters behov. Specialidrottsförbunden har ett ansvar att bidra med en översiktsbild och samla gemensamma lärdomar från olika föreningar. Föreningarna har, utifrån sina förutsättningar, ett ansvar för att närvara vid dialogmöten och berätta om sin verksamhet och sina utmaningar.

Kommuner som har samverkansråd med föreningslivet får lättare till en bra dialog med civil-

samhället. Ett samverkansråd bidrar till att fler tjänstemän på kommunen får kunskap om civilsamhällets förutsättningar. Detta kan till exempel möjliggöra att civilsamhällets erfarenheter hörs tillräckligt tidigt i till exempel en planprocess för att kunna påverka lokalutformningen. Denna utredning visar på flera exempel där en tätare dialog mellan föreningar och kommunen gynnat båda parter. Kampsportsföreningar får stöd med att söka bidrag och, för vissa, hjälp med att förbättra sin lokal eller hitta en ny, bättre lokal. Kommunerna breddar sitt idrottsutbud, bidrar till ett mer demokratiskt föreningsliv och kan betala ut sina bidrag.

Att kampsportsföreningar kan och vill bedriva verksamhet i så många olika typer av lokaler borde lyftas fram som något positivt av kommuner. Den här utredningen föreslår att nya studier genomförs för att ta fram mer konkreta förslag och exempel på hur en kampsportslokal kan se ut, som ett stöd för kommuner och andra aktörer som bygger multihallar och idrottshallar.

Flera respondenter både i kommuner och i föreningar har pratat om behovet att bli mer innovativa när det kommer till lokalutformning för kampsporter. Det här rimmar väl med en pågående debatt i samhället om hur idrottsytor kan utnyttjas mer effektivt. Ett exempel som har lyfts i den här utredningen är att man skulle kunna förvara mattor och säckar i taket av idrottslokalen. En matta kan då hissas ner till golvplan när föreningen nyttjar lokalen. Detta löser både förvaringsproblem, minskar tiden som går åt att lägga ut och in mattor samt skyddar dem mot slitage. Ytterligare studier behövs för att bedöma och undersöka denna och liknande frågor närmare.

⁴⁰ Hedenborg, S & Larneby, M. (2016). *Skilda världar, ung i och om framtidens föreningsidrott*. Riksidrottsförbundet FoU-rapport 2016:1, s.25.

⁴¹ Sternö, J & Nielsén T. (2015). *Värdet av idrottshallar – ett nytt sätt att mäta*. Stockholms idrottsförbund.

⁴² Plan och byggnadslagen

⁴³ Book, K. (2015) Idrotten i den fysiska planeringen. Riksidrottsförbundet 2015:2

Kampsporten och Strategi 2025

Riksidrottsförbundets strategi och visionsdokument heter Strategi 2025 och har tagits fram av Riksidrottsförbundet, SISU-idrottsutbildarna och specialidrottsförbunden. Strategi 2025 togs fram mot bakgrund av en analys av trender och förändringar i samhället, idrottspolitikens utveckling samt ett omfattande underlag om var idrottsrörelsen befinner sig idag. Utifrån analysarbetet formulerade idrottsrörelsen mål och utstakade fem utvecklingsresor som ska driva idrotten framåt. Dessa utvecklingsresor är: den moderna föreningen engagerar, inkluderande idrott för alla, en ny syn på träning och tävling, jämställdhet för en framgångsrik idrott och ett stärkt ledarskap.⁴⁵ Strategi 2025 har idag även antagits av flera kommuner som organiserar sin idrottspolitik för att bidra till utvecklingsresorna. Nedan presenteras studiens resultat i relation till utvecklingsresorna.

Den moderna föreningen engagerar

Den första utvecklingsresan vill främja en idrottsrörelse som tar tillvara på människors engagemang och inspirerar till delaktighet. Idrottsrörelsen vill att det ska vara enkelt och välkommande att engagera sig och delta i föreningens utveckling.

Kampsporten har traditionellt rymt många föreningar med ett toppstyrt ledarskap där verksamheten drivits av en eller en liten grupp personer som funnits länge inom idrotten. Idag börjar många av dessa hierarkier luckras upp, även om det går långsamt. RF-SISU Stockholm vittnar om att de föreningar som får hjälp att komma igång med ett värdegrundsarbete ofta är öppna för att demokratisera sitt ledarskap och att inkludera fler individer både som tränare och förtroendevalda. Flera föreningar i studien vittnar även om att just gemenskapen är det som engagerar och motiverar både utövare och tränare att fortsätta inom föreningsidrotten. Liksom inom många andra föreningar brottas

kampsporten med att vända engagemanget för träningen till en vilja att engagera sig i det vardagliga föreningsarbetet.

Inkluderande idrott för alla

Denna utvecklingsresa handlar om att alla oavsett bakgrund och förutsättningar ska ha möjlighet att delta i idrottsrörelsen.

I studien vittnar både kommuner och föreningar om att kampsporten fyller en viktig roll. Kampsporten fångar upp individer inom alla samhällsgrupper som annars inte tränar eller deltar i samhällets mötesplatser. Kampsporten är även en mycket billig idrott jämfört med andra sporter, även om utredningen visar på stora skillnader mellan föreningars träningsavgifter. Kampsporten har även blivit en arena för integration. Många av de flyktingar och andra invandrare som kommer till Sverige är från länder där kampsporten är en stor, om inte den största, idrotten. Genom att kampsportsföreningar engagerat sig, speciellt för unga ensamkommande, genom integrationsprojekt och genom att inkludera gruppen i sin verksamhet har man bidragit till att underlätta etablering och skapat nya, livsavgörande vänskapsband. Föreningarna som intervjuats berättar att detta gäller både mellan svenskfödda och utrikesfödda och inom gruppen utrikesfödda, till exempel genom att personer från olika religioner tränar jämte varandra och på så sätt lär sig mer om varandra. Studien har också visat på att kampsporten är en bra idrott för personer med funktionsnedsättning, många kan delta i ordinarie träningsgrupper och inom flera föreningar har man riktad verksamhet för personer med olika typer av funktionsnedsättning.

Jämställdhet för en framgångsrik idrott

Utvecklingsresan om jämställdhet handlar om att män och kvinnor ska ha samma makt att forma idrotten och sitt deltagande i idrottsrörelsen.

Möjligheterna ska vara lika för alla oavsett kön, att utöva och leda idrott.

Aktuell forskning pekar på att kampsporten generellt är väldigt bra på jämställdhet. I en rapport från 2019 var det bara basketen som Ung livsstil rankade högre.⁴⁶ I Centrum för idrottsforskningens stora studie (2016) om jämställdhet i idrotten sågs kampsporten som en av de idrotter som är bäst på att engagera unga tjejer och generellt som en av de idrotter som ökat mest bland tjejer under de senaste åren.⁴⁷ Kampsporten utmärker sig även genom att Budo och kampsportsförbundet är en av 12 styrelser (av 72 stycken) som har en kvinnlig majoritet bland ledamöterna. Channons (2014) visar att kampsporten har flera jämställdhetsfördelar, i jämförelse med andra idrotter. Bland annat att andra kriterier än kön är viktigt för att organisera träningen, till exempel när sparringpartners delas in görs det ofta utifrån vikt, längd och andra kriterier snarare än kön.⁴⁸ Channons, liksom Macleans (2016) pekar på att kampsportens samträning bidrar till att kampsportare definieras som idrottare snarare än ”kvinnor och män som idrottar”.⁴⁹ Något som särskiljer kampsporten, och ridning, från flera andra idrotter.⁵⁰ Samträningen bidrar även till jämställdhet då den utmanar inte bara mäns syn på kvinnor utan även kvinnors syn på sin egen kapacitet.⁵¹

Samtidigt berättar föreningar i utredningen om egna och andras utmaningar när det kommer till just jämställdhet. Delvis är dessa kopplade till lokalerna. Flera föreningar tränar i lokaler där det bara finns ett omklädningsrum eller en bastu. Detta

funkar för vissa, som går hem och duschar eller delar med killar utan problem. För andra innebär det dock att man väljer en annan idrott istället.

För att bli mer jämställd måste även föreningarna arbeta med sin kultur och sitt ledarskap. Liksom inom andra idrotter är män ordförande och huvudtränare i föreningar i mycket större utsträckning än kvinnor, vilket forskningen visar påverkar barn och ungas syn på jämställdhet.⁵² Kampsporten har även en historia som är både hierarkisk och patriarkal, vilket kommer till uttryck på olika sätt i olika idrotter. Flera som intervjuats för studien berättar att man på olika sätt arbetar med att bryta ner den machonorm som finns inom kampsporten. Här framstår det som viktigt att föreningarna får stöd, hjälp och blir utmanade i sitt jämställdhetsarbete av kommunen och idrottsförbunden.

Ett stärkt ledarskap

Utvecklingsresan om ett starkt ledarskap handlar om en förening där ledare och förtroendevalda känner till idrottens värdegrund och där ledarskapet är individanpassat och genomsyras av gott bemötande.

Som nämnts ovan har kampsporten traditionellt letts av ett fåtal tränare i en hierarkisk organisation, men det håller på att förändras inom många föreningar. Samtidigt brottas kampsporten med samma utmaningar som flera andra idrotter – att engagera och behålla tränare. Flera föreningar berättar även att kampsporten här har en större utmaning än flera andra idrotter då föräldrar eller andra, som inte tränar kampsport själva, inte kan hjälpa till som ledare. Något som är

⁴⁶ Ung livsstil. (2019) *År kampsporterna (budo, judo, karate, taekwondo) en jämlik och jämställd idrott bland barn och ungdomar?*

⁴⁷ Faskunger, J & Sjöblom, P. (2017). *Idrottens samhällsnytta, En vetenskaplig översikt av idrottsrörelsens mervärden för individ och samhälle*. Riksidrottsförbundet. FoU-rapport 2017:1.

⁴⁸ Channons, A. G. (2014). Towards the “undoing” of gender in mixed-sex martial arts and combatsports, *Societies*, 4, 587–605

⁴⁹ Maclean, C. (2016). Friendships worth fighting for: Bonds between women and men karate practitioners as sites for deconstructing gender inequality. *Sport in Society*, 19, 1374–1384.

⁵⁰ Faskunger, J & Sjöblom, P. (2017). *Idrottens samhällsnytta, En vetenskaplig översikt av idrottsrörelsens mervärden för individ och samhälle*. Riksidrottsförbundet. FoU-rapport 2017:1

⁵¹ Channon, A. G. (2014). Towards the “undoing” of gender in mixed-sex martial arts and combat sports, *Societies*, 4, 587–605.; Velija, P., Mierzwinski, M., & Fortune, L. (2013). ‘It made me feel powerful’: Women’s gendered embodiment and physical empowerment in the martial arts. *Leisure Studies*, 32, 524–541

⁵² Faskunger, J & Sjöblom, P. (2017). *Idrottens samhällsnytta, En vetenskaplig översikt av idrottsrörelsens mervärden för individ och samhälle*. Riksidrottsförbundet. FoU-rapport 2017:1.

⁴⁵ Läs mer om Strategi 2025 här: <https://www.strategi2025.se/>

vanligt inom många andra stora idrotter. Flera föreningar har speciellt svårt att hitta kvinnliga tränare, något som lyfts fram som viktigt, dels för att locka fler unga tjejer till kampsporten, dels för att utmana machonormen som finns inom flera föreningar.

Alla föreningar i denna studie utbildar sina ledare i idrottens värdegrund och flera berättar att man är mån om att tränare är förebilder, både inom idrotten och i samhället. Föreningarna arbetar även aktivt med att lära ut rätt och fel och agera direkt mot mobbning, kränkningar och liknande.

En ny syn på träning och tävling

Den sista utvecklingsresan handlar om vägen mot en idrottsrörelse där alla får plats att idrotta utifrån sina villkor oavsett ambition, ålder, kön,

prestationsnivå eller andra förutsättningar. De som vill tävla ska kunna göra det, och de som inte vill ska kunna träna ändå.

Mot bakgrund av den här utredningen framstår kampsporten som en träningsform som rymmer båda dessa idrottsvägar. Flera föreningar lyfter fram att tävling inte är ett krav för deras medlemmar. De flesta föreningarna har en mindre grupp som tävlar, i några föreningar tävlar de flesta och i några föreningar tävlar ingen. För många föreningar, även om motsatsen också finns, är inte heller prestation i tävlingar ett krav. Inställningen är att alla ska kunna vara med och testa på tävling, för att utmana sig själv. Flera föreningar berättar att även de som inte vill tävla själva åker med på tävlingar, för att stötta vänner, hjälpa till som coacher och delta i gemenskapen.

Swecos rekommendationer

Utifrån utredningens resultat och analys sammanfattas nedan ett antal rekommendationer till kommuner, idrottsföreningar och idrottsförbunden:

Till kommunala tjänstemän och politiker

På idrott/fritidsförvaltning och förvaltning eller aktör som sköter drift /underhåll av idrottslokaler

Lär er mer om kampsportens behov

- Skapa kontakt med de föreningar som ni traditionellt inte haft kontakt med, även de föreningar som endast har verksamhet för vuxna
- Fastställ hur stor kampsporten är er i er kommun och vilka lokaler föreningarna tränar i
- Besök föreningarna i deras lokaler
- Ta reda på kampsportens lokalbehov i er kommun genom en enkätstudie till föreningarna
- Undersök vilka kampsportsföreningar som söker och får statliga och lokala bidrag i er kommun och uppmuntra dem som inte gör det att söka
- Använd köer till föreningarnas verksamhet som en tydlig indikator för tillväxtpotential

Skriv en åtgärdsplan för kampsporten

- Planera hur kommunen, idrottsrörelsen och föreningarna tillsammans kan arbeta för att kampsporten ska få en lokalsituation som är mer jämlik andra stora idrotter i kommunen
- Följ upp åtgärdsplanen årligen tills målen är nådda

Anpassa underhåll och drift till idrottens förutsättningar

- Ta reda på vilket underhåll som krävs för att de idrotter som tränar i lokalerna ska trivas där
- Se till att även de föreningar som finns i lokaler som inte är byggda för idrottsverksamhet har en lokalsituation som är säker och inte innebär hälsorisker

Bygg för kampsporten

- Prioritera vid nybyggnation och restaurering de idrottsliga utrymmen i anslutning till träningslokalen som kampsporten (och många andra idrotter) behöver för att kunna genomföra sin träning och bedriva en demokratisk verksamhet
- Bygg anläggningar för kampsport där flera föreningar kan dela på träningsytor som är anpassade utifrån deras behov

Värdesätt kampsporten som samhällsaktör

- Synliggör kampsporten i kommunen och värdesätt den som en mötesplats och integrationsaktör
- Utforma bidrag som stöttar idrottsverksamhet som även tar ett bredare socialt ansvar
- Placera kampsporten i lokaler som kan nyttjas utöver den reguljära träningen
- Bjud in kampsporten till dialog med politiker

Till föreningarna

Välkomna samarbeten

- Använd i högre utsträckning det stöd som idrottsrörelsen och er kommun erbjuder, både i form av ekonomiska bidrag och utbildningar
- Synliggör ert bidrag som samhällsaktör mer via hemsidor och sociala medier
- Samverka mer inom er idrott och med andra idrotter

Verka för en inkluderande kampsport

- Bedriv verksamheten demokratiskt och uppmuntra alla tränare och medlemmar att delta i föreningsarbetet
- Kräv aldrig att alla utövare måste tävla, och låt alla som vill tävla göra det
- Arbeta aktivt med jämställdhet genom utbildning av ledare och uppföljning av verksamheten
- Arbeta med idrottens Strategi 2025, ta hjälp av RF-SISU Stockholm

Till idrottsförbunden

Utnyttja er position som samlande aktör

- Stötta kommunerna och idrottsföreningarnas relation, till exempel genom att förse kommunerna med kunskap om föreningarnas förutsättningar och behov
- Ställ krav på föreningarna att bedriva en demokratisk, jämlik, jämställd och inkluderande verksamhet
- Stötta föreningarnas jämställdhet- och värdegrundsarbete genom att lyfta fram goda exempel och sprida bra arbetssätt mellan föreningar
- Skapa samverkan mellan föreningar genom att arrangera träningar, tävlingar och läger över förbunds- och idrottsgränser
- Ta fram ett antal tydliga rekommendationer och goda exempel på hur en bra kampsportslokal kan se ut

Främja mångfald

- Respektera och möjliggör de stora skillnader som finns mellan föreningarna i respektive idrottsförbund
- Stötta föreningar som vill utveckla verksamhet för personer med funktionsnedsättning, till exempel genom att sprida goda exempel från andra föreningar och utbildningar
- Gör satsningar för att uppmuntra och stötta kvinnliga tränare i föreningarna, till exempel genom utbildningar, läger och nätverk

Källförteckning

Book, K. (2015) Idrotten i den fysiska planeringen. Riksidrottsförbundet 2015:2

Channon, A. G. (2014). Towards the “undoing” of gender in mixed-sex martial arts and combat sports, *Societies*, 4, 587–605

Dartsch, C. Norberg, J. Faskunger, J. (Ed) (2018) Resurser, representation och ”riktig” idrott, om jämställdhet inom idrotten. Centrum för idrottsforskning 2018:2

Einarsson, T. (2012). Den framgångsrika idrottsföreningen, Reflektioner från fokusgruppsamtal om framgång. Riksidrottsförbundet FoU-rapport 2012:1

Faskunger, J & Sjöblom, P. (2017). Idrottens samhällsnytta, En vetenskaplig översikt av idrottsrörelsens mervärden för individ och samhälle. Riksidrottsförbundet. FoU-rapport 2017:1.

Fahlström, PG, Gerrevall P, Glemne, M & Linnér, S. (2015). Vägarna till landslaget, Om svenska elit-idrottarens idrottsval och specialisering. Riksidrottsförbundet FoU-rapport 2015:1

Maclean, C. (2016). Friendships worth fighting for: Bonds between women and men karate practitioners as sites for deconstructing gender inequality. *Sport in Society*, 19, 1374–1384.

Nilsson Lundmark, E, & Nilsson, I. (2018) Rinkeby miljarden, En riktigt bra affär. SEEAB

Sternö, J & Nielsén T. (2015). Värdet av idrottshallar – ett nytt sätt att mäta. Stockholms idrottsförbund.

Faskunger, J & Sjöblom, P. (2017). Idrottens samhällsnytta, En vetenskaplig översikt av idrottsrörelsens mervärden för individ och samhälle. Riksidrottsförbundet. FoU-rapport 2017:1

Riksidrottsförbundet (2019). Idrottsrörelsen i siffror 2018.

Riksidrottsförbundet. (2008) Vilka stannar? Ungdomar i föreningsidrotten. FoU-rapport 2008:4

Solberg, Britt. (2003) Kampidrott i fokus. SOU2003:24.

Sternö, J & Nielsén T. (2018). Får vi ta plats? – Om barn och ungas tillgång till idrottsanläggningar i Stockholm. Stockholms idrottsförbund.

Sjöblom, P. (2013). Regionala idrottsanläggningar – Kartläggning och förslag till prioriteringar i Stockholms län. Stockholms idrottsförbund och FSKF.

Sjöblom, P. (2015). 'Idrott åt alla' i en förtätad och exploaterad storstad: Breddidrottens anläggningar och intressenter i Stockholms stad 1985–2014. Stockholms idrottsförbund

Ung livsstil. (2019) Är kampsporterna (budo, judo, karate, taekwondo) en jämlik och jämställd idrott bland barn och ungdomar?

Velija, P., Mierzwinski, M., & Fortune, L. (2013). 'It made me feel powerful': Women's gendered embodiment and physical empowerment in the martial arts. *Leisure Studies*, 32, 524–541

Stockholm

Vretenvägen 4 | 171 54 Solna

E-post: stockholm@rfsisu.se | Hemsida: www.rfsisu.se/stockholm